

**FEIZ
HA
BREIZ**

KERZU 1926

Ar skoliou ne vez ger brezonek ebet enno
a zo ker fall da vugale ar Vretoned
hag ar skoliou ne vez hano ebet enno a Zoue
da vugale ar Gristenien.

LIBRAIRIE LE GOAZIOU
QUIMPER & MORLAIX

LEOR NEVEZ

an Oferen hag ar Gousperou
E LATIN HAG E BREZONEG

Gret gant an Aotrou UGUEN, Chaloni a Enor, Rener Kloerdi-Bihan Pont-Kroas

NOUVEAU PAROISSIEN LATIN-BRETON

Le plus complet et le seul absolument à jour

Cette nouvelle édition a été augmentée et embellie.

(1.000 pages dont 132 pages de musique, 80 gravures.
Nouveau chapitre sur les sacrements, etc.)

ÉDITIONS

	tranche rouge	tranche dorée
Papier ordinaire, reliure toile....	15 f. » »	18 f. » »
Papier fin, reliure toile.....	19 f. » »	24 f. » »

Quoique le prix en soit un peu relevé le « LEOR NEVEZ »,
reste le meilleur marché des paroissiens donnant, au complet,
les offices de tous les dimanches et des principales fêtes de
l'année.

Pour recevoir par poste le « LEOR NEVEZ », il suffit
d'envoyer un mandat-poste à M. LE GOAZIOU, libraire à
Quimper, en ajoutant au prix de l'édition choisie le montant
du port : 1 f. 05 pour papier ordinaire ; 0 f. 90 pour papier fin.

Ti koz L'OLLIÉROU
L'HOSTIS & JORDE

SUCCESSEURS

18, 27, Rue Louis-Pasteur

— BREST —

R. C. 1442

Pa ho pezo eun dra bennak da
brena, dalc'hit sonj eo en hon ti
e kavoc'h ato ar muia da joaz
hag an dessiniou nevesa e mou-
chouero ha tavanchero brodet.

Seiz, mezer, ha danvez a bep seurt.

Dioc'h ar galite an ti-man a
werz gwelloc'h-marc'had eget neus
forz pehini all.

Eun eskompt a ugent real dre
gant a vez roet e marc'hadourez ha
dek dre gant d'ar familhou niverus.

AR MEUBL

ar re vraoa, ar re grenva,
hag ar re gwella marc'had,
a vez kavet e ti

VICAIRE-LÉVEC

Marc'hadour meubl

105, rue Jean-Jaurès

(ar ru Baris gwechall)

BREST

Dionalsit mat : n° 105 a lavaran, ha neket eun
Téléph. 7-75 ti all eo ! R. C. 6975

Médaille d'Or à l'Exposition des Arts Décoratifs
de Paris 1925

Meubl acajou, kraon, ha dero eus a
bep seurt. Stal vras evit ar meubl
e giz Breiz. — Gweleou houarn a
kouevr. — Gloan, mataresennou, plunv
palennou, sklaseennou, etc.
Meubl kerez, gwarnisset, great a-
ratoz evit an dud diwar ar meaz.

Livraison gratuite à domicile par
camion-auto.

Grands Magasins de Nouveautés

Aux Galeries Saint-Martin

Les plus Jolies Nouveautés

Les Meilleurs Prix

VÊTEMENTS SUR MESURE POUR HOMMES

DEUX EXCELLENTS COUPEURS

Spécialité de DRAPERIES NOIRES et FANTAISIE
pour la campagne

Maladies du Sang et de la Peau AU TIGRE ROYAL

Eczéma, psoriasis, acné, déman-
geaisons, vices du sang, traités
par les Rayons Ultra Violetes,
le plus puissant thérapeutique
connu.

Maladies des voies urinaires

Guérison par l'électrolise

Traitement des métrites, pertes
blanches, anémies.

Sérums, vaccins, sels de radium

Dr P. TEISSONNIÈRE

50, rue d'Aiguillon — BREST
Brezoneg en ti.

FOURRURES et PELLETERIES

37 — Rue de Siam — 37

- BREST - R. C. 38

Grand choix de Fourrures
de toutes provenances

TRANSFORMATIONS

REPARATIONS

PRIX MODÉRÉS

*Prena a reer es-kriz, krec'hin lern,
kaerelled-vas, gozed, lapined,
pudasked, hag all... ;
ha paet e vezont prizioù mat.*

YEG'HED AR VUGALE

Ar "SIROP FERET" a-enep an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man
a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz
eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar
vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar
sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en
deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz
d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar
vugale taget gant an doken, an trousklennou leaz, ar werbl,
an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu
warlerc'h ar ruzel hag an dreo, etc...

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal: GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS, 2, rue de
Paris, (au-dessus de l'Octroi). BREST. R. C. 232

Toennou SPECK en « EVERITE »

grèt gant simant hag amiant, na dreuz ket an dour anezo, a vir ouz ar
riou koulz hag ouz an domder.

== PEURBADUS ==

E pladennou a bep ment, betek 3^m 05. Es ha prim da staga, forz gant
piou.

— Tol evez ouz ar varc'hadourez grèt henvel. —

Ouspenn 2.000 prener, en o zouez *Ponts et chaussées, Marin natio-
nale, Poudrerie du Moulin-Blanc, usine des Produits chimiques etc.*,
bet zervijet en doare ar gwella.

E gwerz e Ti SPECK, 46, ru Jean Jaurès, Brest

(Gwechall ru Pariz, ez-eun d'ar ru Victor Hugo)

Gwerzer an « EVERITE » vit Breiz

Ti Speck a ro da c'houzout en deus ivez e gwerz

Kement 'zo ezomm 'vit sevel lojeiz :

Koad an Nord, tebilh « mâchefer »; râ, simant, pladennou « töl » a bep
ment hag ha bep hed, betek 3^m 05. Kartons goudronet a c'hell mont betek
10 vloaz. — Livaj a bep liou, e boestou o poueza etre 2 ha 10 lur. etc.,..

Koadach, emmenuzerach, dorjou, prenechou, etc., grèt diwar vuzul.
SPECK a zav ivez tier marc'had mat
e mein pe e tebilh « mâchefer », izel briz.

— AUX —

DAMES DE FRANCE

95, 97, 99, Rue de Siam, BREST

LES PLUS GRANDS MAGASINS DE LA RÉGION

— NOUVEAUTÉS — MÉNAGE —
MEUBLES — ARTICLES DE PARIS

Ar gwella marc'hadourez evit an izella priz

Actuellement :

JOUETS — ETRENNES UTILES

Tud an ti a oar brezoneg.

TAOLIT EVEZ MAT!

N'ankounac'hait ket
penaos an **DILHAJOU**
evit GOAZED, PAOTRED YAOUANK ha BUGALE
ar re Wella, ar re Gwella-Marc'had
a vez gwerzet

Aux ELEGANTS

80, ru Siam, BREST (Gwechall ti LIVENAIS)

Ti a goufians, REKOMANDET

EUN DISKENN-BRIZ a 7 o/o a vez roet d'ar Familhou niverus
ha d'ar zoudarded machagnet er brezel.

GARAGE CENTRAL

DU RUSQUEC et Co

17, rue Jean-Jaurès, Brest — Tél. 0-51

Concessionnaire des marques

DONNET-ZEDEL - DELAGE

CHENARD-WALCKER - ROCHET-SCHNEIDER

11 CV et 7 CV DONNET-ZEDEL

visibles et disponibles immédiatement au garage

STOCK MICHELIN

Atelier des mieux agencés pour la réparation rapide et soignée de tous véhicules
Service de dépannage assuré les dimanches et jours fériés

Feiz ha Breiz

HA KROAZ AR VRETONED

KELAOUENN VIZIEK GANT SKEUDENNOU

Relijion — Istor Breiz — Marvailhou — Gwerziou
ha Soniou — Buhez ar Vro

RÉDACTION

J.-M. PERROT, Plouguerneau (F^o) | Y. LE MOAL, Coadout, p^r Guingamp

ADMINISTRATION
du FEIZ HA BREIZ :
Fr. GEORGELIN,
Brest — 4, rue du Château — Brest
c/c 44-40 RENNES

ADMINISTRATION
du Bleun-Brug et de l'Engles Sant'Ilu
Yv. DREZEN,
BREST — 4, rue du Château — BREST
c/c 6238 RENNES

ABONNEMENTS INDIVIDUELS
« FEIZ HA BREIZ » et « KORN-BOUD »
Bretagne . . . . . 12 f. l'an
France . . . . . 15 f. l'an
Etranger . . . . . 25 f. l'an
Abonnements collectifs
Feiz ha Breiz (seul)
(à partir de 5 exempl.) 8 f. l'an

PUBLICITE

Toutes les insertions sont faites
à l'année

Une page entière . . . 300 fr.
Une demi-page . . . 175 fr.
Un quart de page . . . 100 fr.

TAOLENN AR MIZ. — A bep tu, sklerijenn! E. A. M. —
Pelec'h emamp? E. A. M. — Sant Fransez Asiz, F.
M. — Priziou Bleun-Brug 1926. — Hadenn ar vro-
delez, E. AR MOAL. — Roue al laz, D. N. D. — Mamm
ar martolod, DIR-NA-DOR. — Kerne, G. M. — Mikael
an Nobletz, J. U. — Doghadeth hav en breten wy-
gan, HAL-WIN. — Keleier ar miz. — Divinadennou.
— Taolennou Feiz ha Breiz 1925 ha 1926.

SULIOU HA GOUELIOU MIZ KERZU

- 5 a viz Kerzu. — II sul an Asvent.
Oferenn ha Gousperou ar zul-se.
- 8 a viz Kerzu. — Ar Werc'hez Vari krouet dinamm. Gouel
deviousion.
- 12 a viz Kerzu. — III sul an Asvent.
Oferenn ha Gousperou sant Kaourantin.
- 19 a viz Kerzu. — IV sul an Asvent.
Oferenn ha Gousperou ar zul-se.
- 25 a viz Kerzu. — Ginivelez Hor Zalver Jezuz-Krist. Gouel
berz.
- 26 a viz Kerzu. — Ar zul en eizvetez Nedeleg. Gouel sant Ste-
phan, kenta merzer.

A beb tu, Sklerijenn !

II

Daou dra vras a oa da bouezan e lizer an Tad Santel ar Pab skrivet d'ar C'hardinal Andrieu diwarbenn an *Action française*. An hini kentan hon doa gwelet er miz tremenet: an eil a welimp er miz-man.

Eur prezegeger brudet, an Ao. 'n abad Desgranges, en deus grêt, nevez so, tro Vreiz, o hadan war e hent pep seurt gwirioneziou dibabet etouez ar re a zell ar muian ouz hon amzer. En eur gear bennak, e kemeras an danvez studi-man: *L'équivoque laïque*. Ne gredan ket e vefe, evit gwir, menoz ebet hag en dije kement ezomm ha heman da vezan laket sklerijenn da baran warnan: gwiriou an Iliz ha gwiriou ar c'houarnamant pe gwiriou al laik, da lavaret eo, ar c'hristen o veva er bed, a zo bet kemmesket a-ratoz kaer gant ar franmasoned en hevelep doare ma ne ouezer ken ober dibab en o zouez ha ma weler eleiz a gatoliked o kaout abeg en Iliz dal ma sav he mouez da varn tra pe dra ha n'aparchant ket rik ouz ar relijion. Kement kammed a ra ar beleg a-ziàvez d'an Iliz a vez tamallet d'ezan; « clérical » eo pa fell d'ezan lakat ar politik da blega d'ar relijion; — « clérical », pa varn al leoriou skol leun a c'heier noazus d'ar feiz ha d'ar furnez; — « clérical », ken lies gwech ma teu d'ober implij euz gwirioneziou ar relijion evit barn buhez pemdeziek al laik... — Prim ha prim e kaver tud, katoliked zoken, da respont d'ezan: « C'houi n'ho peus netra da welet aze! It da c'hourc'hemen d'hoc'h iliz! »

— « Petra en deus ar groaz d'ober 'barz ar skol? » a lavare d'in, n'eus ket pell, eun den hag a ya d'an oferenn bep sul. Ma n'en deus netra d'ober eno, nag el lez-varn ivez eta, nag en hospitaliou! Ha perak neuze ar beleg, al leanez, er skol? Er skol laik eo red kaout mistri hag a vo laik, ha laik betek mel o eskern, betek bezan digristen... Setu eno ar fazi! N'eus ket a laik ken, diouz klevet nemet digristen e vefe; al laik kristen a zo « den ar veleien », eur seurt beleg hep soudanenn; en doare ma weler penôs kelennadurez hag oberou hon amzer a denn da ziskar gwir menoz al laik, da vouga al laik kristen, da laerez e hano hag e stad digantan; — den ar veleien, gwerzet d'ezo, renet ganto e pep pleg hag en peb ober, — pe den an diaoul, gwestlet d'ezan, koulz all, korf hag ene, n'heller bezan nemet an eil pe egile.

Gwasat gaez eo hennez! Ha nag e tleomp, eur wech

c'hoaz, lavaret trugarez d'ar Pab da vezan distroadet anezan hag en diou gomz hepken, laket ar wirionez war he reiz!

S'agit-il, eme Maritain, pour les membres de l'*Action française*, d'abandonner les idées politiques de Maurras, de renier leurs amitiés, de détruire leur œuvre et leurs organisations politiques? *Allons donc, la lettre du Saint-Père ne dit rien de semblable!*...

Ar Pab na c'houlenn nemet eun dra ouz katoliked an A. F., diazezan, etrezo holl, o labour, o oberou war ar feiz kristen. An oberou-ze, avat, pep frankiz o deus, ahendall, da zerc'hel ganto, — da labourat evit digas ar roue, evel ma ra katoliked all evit miret ha gwellaat ar republik. Ar Pab n'eus ket da welet, evel Pab, war bolitiek dishenvel ar gristenien-man; ra 'z aint war an tu a girint, gant ma vo doujet ar relijion.

Troomp, me ho ped, war hon tu ni, ar sklérjenn en deus laket an T. S. ar Pab da bara war dachenn tud an A. F. Diganeomp, evel diganto, an T. S. ar Pab a c'houlenn ma vo harpet war roc'h Per an ti breizad a fell d'eomp adsevel. Nag hen, nag eskob, na beleg ebet n'hell goullenn ouspenn diganeomp: frankiz hon deus, pez a garomp, da labourat evit hon bro Vreiz, he yez, he gizioù, he frankizioù, hep rebech na skoilh bet a-berz an Iliz, gant ma en em gavo eta, e gwirionez, unanet en hon labour Feiz gant Breiz.

Netra muioc'h iskis, na muioc'h souezus eget klevet Bretoned hag a zo katoliked ivez o lavaret: « Petra he deus ar relijion da welet e stal ar brezoneg? — Nemet ha bezan e vefe klevet an hevelep re o c'hourdrouz ar veleien goude ze, hag o tamall d'ezo, gant kalz a c'houer-voni, ne reont netra evit ar brezoneg!!!

Setu eno petra c'hoarvez: an hini n'eman ket ar wirionez gantan a zo evel eun den hag a zo kamm diouz an daou du, kollet gantan e blomm; gwech e kamm en eur stumm, gwech en eur stumm all; hirio e lavar: Ar brezoneg hag ar Feiz, breur ha c'hoar e Breiz? Foei! ze n'eo ket gwir! Ar beleg n'en deus ket aotre d'en em emmell diouz doare ar brezoneg! — En deiz warlerc'h e tisklerio, ken c'houek all: Ar veleien a dlefe difenn ar brezoneg! Allas! tud didalvez n'int ken! Fae a reont war yez o bro c'hinidik!

Eur wirionez a zo hag eo houman eo: Ar beleg n'eo ket galvet, dre e garg, da bléal gant ar brezoneg; rei tu d'hen ober a c'hell hag a ra, rei skoazell, zoken, e meur a zoare, evel ma welomp hirio dirak hon daoulagad. Pelec'h eman al laiked a ra muioc'h egetan? Ha koulskoude, techet e vefen da lavaret ne ra ket trawalc'h; e c'hellfe lakaat, muioc'h eget ne ra, e zorn el labour-ze, oh! ya, kalz muioc'h! Met gwelomp breman piou zo da damall ma chom ar beleg da zilerc'ha awechou. Daoust ha n'eo

ket al laiked eo? Daou rummad a oa bet anezo betek hen: ar re ne reant netra hag ar re a labour, nemet o labour ne oa ket kristen. Eun trede rummad a zo savet a-wel d'an holl Vretoned, abaoe daou pe dri bloaz: heman a labour, hag a gemer da stur evit e labour, ar feiz. En droman en deus kavet ar beleg e dud: gant al laiked-man, n'en deus digarez ebet da dremen hep kerzet, hag her gwelet a reomp o tont gant levez d'en em voda endro da vanniel ar *Bl.B.*, kement, ma 'z eus bet, breman zo bloaz, skrivet en eur gazetenn, e oa ar *Bl.-B.* eur « gevredigez beleien ». Goude ar pezh hon deus diskleriet, n'halled ket ober eus ar *Bl.-B.* kaeroc'h meuleudi; ar ger-ze a dalveze da lavaret e oa anezi eur gevredigez hag e oa ar beleg er gêr enni, rak renet e oa gant laiked kristen. Ha n'eo ket eta evit ober o mistri, evit gourc'hemenn e pep tra, e teu ar veleien d'ezi, met evit labourat da adsevel o bro, a-gevner gant laiked hag a anzav didroidell o feiz en o c'hevredigez. Ar c'homzou-man lavaret, ar 16 a viz gwengolo diweza, e Colmar, gant an Ao. 'n eskob Ruch, a zo e kalon pep hini anezo:

« L'Eglise laisse *pleine liberté* à ses enfants de recherche, à la lumière de la raison individuelle, de l'expérience des siècles et des leçons de l'univers, ce qui convient le mieux à une cité, à une province ou à une nation, ce qui assure davantage le *bien public*. Pape, évêques, curés ont le devoir et le souci de ne pas commettre un véritable abus d'autorité en s'imposant hors de leur sphère d'action, en imposant aux fidèles des conceptions purement humaines au nom de l'autorité divine. »

Evit ma vo sevenet ganto ar c'homzou-ze, evel n'eo dleet, petra reont nemet kemer perz, en doare c'hellont e labour al laiked kristen o klask, o studia, oc'h aprou ganto ar pezh a ra ar muian vad da ene, da spered, koulz ha da gorf o bro..

E. A. M.

WAR VARCH'H D'AR MOR

pez-c'hoari savet e saozneg

gant *J. M. Synge*

ha troet e brezoneg gant

Y. Drezen.

Her goulenn ouz Emgleo-Sant-Iltud

4, Rue du Château, Brest

evit dek real e vo kaset d'eoc'h.

Pelec'h emamp ?

Eur c'hlenved a zo hag a vez grêt anezan, e galleg, « *phtisie galopante* ». An hini a stag ar c'hlenved-ze ennan a vez paket e berr amzer. N'ouzon ket ha hinien-nou a gavo da damall d'in eo re denval va zonzou; techet oun da gredi, da vihana, eo krog ar c'hlenved-ze er brezoneg.

Piou bennak a zo o chom war ar meaz, (ha war ar meaz, n'eo ket 'ta, eman mammenn ar brezoneg?) a renk anzav, ma sell endro d'ezan, eo distummet kaer ar yez war diouweuz ar re yaouank, distummet ken eo eun drez. Ar galleg, a-wechou all, a gemer e lec'h; klevet a r'er distaga frazennou a-bez pe ober implij, dre gustum, eus giriou gallek, dre ma n'anavezet ket ken ar re vrezonek. Ar miziou, ped etouez ar re yaouank, o anavez war o hed? Ped a oar konta, e brezoneg, dre real ha dre skoed? Ped a gemer ar boan da henvel, e brezoneg, ar bloaveziou? Nag al lizerennou hanvet « *mutations?* » Gant ped ha ped, etouez ar vugale ha, zoken, an dud vras, e klevet traou evelhen: *va gi, va dad, he gouef?*

Eur c'hrog tenn a zo er mare-man, ha piou oar ha ne vo ket an hini diveza ?

'N em gemer a ranker diouz kaout an trec'h. Penôs ?

Gwechall, an tiegez hag an iliz a gerze kevret a-du gant ar brezoneg: pedennou ha katekiz e brezoneg, *Buhez ar Zent, Miz Mari*, kanaouennou, peziou-c'hoari e brezoneg. Hirio, an iliz hag an tiegez ne zalc'hont ket penn ken, koulz hag o deus grêt: ar skol a ra al lezenn muioc'h-mui, hag ar skol a zo divrezonek. Evel ma lavare an O. Mary, e Gwened, er Bleun-Brug, an iliz a rank rei he c'helemdurez er yez komzet e pep parrez; ar c'hatekiz, ar prezegennou a ziskouez eta, reiz a-walc'h, stad ar yez; rak al labour grêt dre zindan, hag eo ar gwasan, pegwir ar frouez anezan eo ar c'hatekiz gallek, hennez a vefe ret tizout 'vit gellout lakaat war zizolo doare ar yez evel m'eman. Al labour-ze, an O. Mary, en e brezegenn, a ziskoueze dre belec'h e krog penôs e tenn da grignat e kuz ha da zismantri tamm ha tamm ar yez, evel ar preved, ar c'hoad.

Ar giziou nevez, ar c'hazern, ar c'hazetennou, ar skol 'ta, holl e tennont da vouga, da gontammi an eienenn lec'h ma tarz ar brezoneg, en tiegez.

Penôs enebi? Ne dalv ket esaat stourm a-benn ouz ar giziou nevez, esaat serri ar c'hazerniou na difenn ouz hon zud da vont a-ziavêz bro; dre ar c'hazetennou, avat, ha dre ar skol, e vo gallet marteze, kaout krog war spered hon c'henvroiz.

Ar brezoneg er skol? Nag a bed gwech hon eus ni, ha kalz all, huanadet warzu an amzer evurus ma vije gwelet dor ar skol o temdigeri, da vihana, da yez ar vro. Nag a wech zo bet klasket kaout alc'houez an nor-ze hag a vefe, evit ar brezoneg, dor liorz ar vuhez! Kannaded Breiz o deus, meur a wech, savet o mouez e Pariz; ar c'haeran prezegennoù, avat n'o deus grêt da vinistred ar Republik frammason nemet stardan muioc'h-mui an alc'houez etre o douarn: « Biken, eme unan anezo, n'ho po ar brezoneg en ho skolioù ! »

Setu, raktal, o tigouezout d'in lenn eur « *Géographie des Côtes-du-Nord* », savet gant eur mestr-skol laik, er bloaz-man zoken, 1926. Studiet piz eo gantan pep tra; diwarbenn ar yez, setu petra lavar: « A l'école, on n'apprend que le français...; tout le monde, à part quelques anciens, peut aujourd'hui parler la vraie langue nationale. » E daou c'her, barnet ar brezoneg !

Ha renerien ar skolioù kristen, daoust ha ne glevint ket, eun dro bennak, garm ar yez koz o vervel? Eo, var a gredan. Int o-unan, daoust ha n'int ket Bretoned, all lodenn vras anezo? Evurus e vefent o sevel ar wasg a-ziwarnan, nemet emezint, ez eus n'ouzon ped ha ped dalc'h a-beurs ar gerent, ar « programmou » hag all ! Gwir eo ze: goulenn a reomp digant ar vistri-skol ober ar pez a zo e tu-hont d'o nerz. Red e vije d'eomp, diouz hon zu, gwelet pesort skoazell eo dleet d'eomp rei d'ezo. Rei d'ezo leoriou, da genta: eul leor da lenn, eun all da studia an istor: eun all da zeski kanaouennoù ha toniou ar vro; — e kenver ar gerent, labourat da rei d'ezo da entent 'zo dleet dor zigor d'ar brezoneg er skol. Aman, prezegennoù a rafe mil vad: eur gazetenn vrezonek a rafe muioc'h c'hoaz...

Er bloaz da zont, holl ijin ha galloud ar *Vretoned* o deus roet o hanoù d'ar *Bleun-Brug*, a dlefe bezan troet war ze: rei skoazell da lakaat ar brezoneg en eur renk bennak er Skol gristen. Rei prijou d'ar skolioù hag o dije grêt ar gwella labour: prijou ive d'ar vugale.

Er bloaz-man, neb en deus lennet taolenn prijou ar *Bleun-Brug*, en devo gwelet ar renk kaer roet da *Vreuzier ar Brezoneg*: daou rummad prijou a oa, eur rummad roet gant *Bleun-Brug* pep rann-vro; eun all, gant Bureo bras ar *Bleun-Brug*, hep konta ar prijou kinniget, a hent all, gant mignoned, evel al leoriou kaset gant *Taldir* d'an daou o doe ar renk kenta e Santez-Anna.

Bleun-Brug Treger, hepken en deus dispignet, o kas e vugale da Zantez-Anna, 250 lur. E Santez-Anna, 'zo bet rannet 200 lur etre an daou genta, ha roet d'ezo peb a leor.

Da vloaz, e vo grêt kaeroc'h. Adalek miz genver, d'an diwezata, e krogfer da urza al labour; ar skolioù, ar c'ha-

tekizou, ar strolladou bugale bodet e *Breuzier ar Brezoneg* o devo ar peurs ar c'hoera er *Bleun-Brug* da zont. Red eo kemer ar gwella stumm d'ampledi al labour, pa 'z omp ken dilerc'het ha ma 'z omp.

E. A. M.

1226 **Sant Fransez Asiz** 1926

Beati pauperes spiritu quoniam ipsi Deum videbunt.

« *Eurus an dud paour a spered: gwelet a raint Doue.* »

Breman, seiz kant vloà-so, e varve e ker Asiz en Itali brasa sant marteze zo bet morse er bed: Fransez e ano.

D'en n'en deus 'n em ziframmet, 'n em zibradet diouz an douar hag ar grouadurien egiz m'en deus grêt. Sod ha foll eo bet gant e Zoue, gant an Otrou Krist stag ouz ar Groaz, teuzet eo bet e galon gant e garantez evit e Zalver, merzeriet beteg kaout war e gorf merkou gouliou e Vestr. Bevet en deus e zaoulagad ato paret war ar Baradoz ha goulskoude den ebet c'hoaz n'en deus tanveet levenez ar bed hag ar vuhez gwelloc'h egetan. Karet en deus an dud, an holl dud, karet en deus an traou, an holl draou. Mignoned en deus bet forz pegemend etouez an eil hag egile. « Ma breudeur al lapoused, a lavare hen, ma c'hoar al loar, ma breur an heol, ar bleiz, an danvad. N'en doa er bed man nemet breudeur ha mignoned.

Kanet en deus e garantez hag e eursted dre henchoù ha kêriou e Vro. Hadet en deus en eur vont hag en eur zont Peoc'h, Unvaniez, Levenez. Troet en deus an dud da 'n em garet, da 'n em entent, o distaget en deus diouz madou ar bed, ha naon ha sec'hed en deus roët d'ezo eus ar madou a bado da viken.

Biskoaz sant n'eo bet goapeet ha meulet egiz Fransez, n'eo bet ken paour ha ken laouen, ken sod da welet ha ken fur da gaout, n'en deus kemend karet Doue hag an dud e vugale, ha n'eo bet kemend karet ganto..

Nann, goude an Otrou Krist, Hor Zalver, den n'en deus chenchet penn d'ar Bed evel ar zant-man hanvet gant tud e amzer, an eil Salver, ar C'hrist all..

N'hellomp ket, Bretoned, leuskel ar bloaz da vont e biou hep kana eur werz d'an hini n'eo bet e vuhez nemed eur ganaouenn heb ehan, d'an hini en deus desket d'an dud dallet pelec'h e oa an eursted gwirion, petra oa kaer, petra oa mat etouez an traou strewet gant Doue dre bark bras ar Grouadelez..

« Sant Fransez Asiz »

Kinniget d'an ôtr. Korantin Le Grand evit Trede-Urs Kloerdi bras Kemper.

Bet diskleriet da c'houel Kenvreuriez ar Brezoneg, mezeven 1926.

Lêvenez gwirion

Erc'h a ra: war an hent a gas da Asiz, daou zen o vale, skwiz-maro. Unan anezo eo Fransez, ar zant etouez ar ar Zent, roue ar Baourentez. An hini all, ar breur Leon.

— Breur Leon,
Pa n'eus den
war an hend
Nemedomp hon daou,
Deus tost ha selaou
Ma tiskargin ma c'halon
E kalon eur gwir vignon,
Breur Leon.

— Petra zo nevez,
Ganeoc'h Tad Fransez,
Ma welan ho taoulagad
O virvi en ho penn
Ma welan ho tamm gwad
O liva war ho tremm
Liou tanet an derzien,

P'eman ar goanv en e yena
Hag eun amzer d'ober krena
Ne vern piou
Gand ar riu?
Ha Doue...
en defe...
marteze...
Stoket eur wech c'hoaz.
ouz kalon ha spered
e vignon bras?
O! Tad, me a gred,
Diouz klevet ho mouez
en deus Doue
sur, adarre,
Komzet ouzoc'h, Fransez

— « Breur Leon,
Ma c'halon
Tomm evel eur forn vero
Eman ganti an daou lamm,
Ha dre ma fenn traou a dro
O! ken na chanont tamm
Ya... Fransez! Fransez ar paourkez,
Sod gant ar C'hrist, stag ouz ar Groaz,
'Zo tont diouz klevet e vouez
Egiz n'en deus klevet biskoaz!
Deus tost, Breur Leon,
Ha digor da galon,
Ma tremeno enni
An tan zo o leski va hini
Skriv doun ar c'homzou-man, warni.

LODENN GENTA

Na pa 'zafe dre ar bed,
'Vel sklerijenn ar stered,
Trouz, c'houez vat ha brud
Eus santelez
« Ar Vreudeur munut » (1)
Ne zigastent ket en dro
o tont d'ar ger eus a bell bro
Al Levenez!
Levenez gwirion
Da leunia ar galon!

***

Rei d'ar re zall ar gwelet,
D'ar re vouzar ar c'hlevet,
Lakât ar re dort ken sounn
Ken plomm ha te Breur Léon,
Gant an dra-ze n'ho pefe ket
Eur hanter devez eursted.
Rei ar prezeg d'ar re vut,
D'ar re gamm, rei ar bale,
Eus holl klenvejou an dud
Kaout ha louzou ha pare;
En eskern ar vered
c'houeza ar vuhe!
Warlerc'h an eursted
Emaoc'h c'hoaz goude.

***

A! Gouiziegez!
Deskadurez!
Netra ha ne ve ket goullou!
Moged hepken! Moged ato!
Goude komz an holl yezou,
Entent an holl skriturion,

(1) Breudeur munut, les frères mineurs.
(1) Anaoued, riu, froid.

Ha lenn en amzer da zont,
Hag e goueled pep kalon,
N'ho pefe ket c'hoaz eun tanvad
Eus al levenez-se
A jomo ganeomp evit mat
Ha ne dec'ho morse.

***

Breur Leon, danvadig Doue,
Ha pa c'hellfemp anaout ive
Gant pe hend e red ar stered
Dibaoue penn kenta ar bed!
Peseurd nerz o deus al louzeier
A zo mantel ar parkeier;
Lakomp e teufemp
En devez a-benn
Da zizolei holl denzorion
An douar, holl berlez ar moriou;
Galloud al lapoused
Ar pesked, al loened;
Holl gouiziegez an den,
Nerz an dour hag ar vein
Vertuz ar gwrizion hag ar gwê,
Ez afemp c'hoaz d'hor gwele,
D'hor gwele da gousket,
Pe d'ar bê d'ar vered,
Hep beza klevet na gwelet
Hano na liou an eursted.

***

Ha pa c'hellfemp
Lakât da ziskenn
war gemend penn payan
Dour ha gras ar Vadiziant,
Gounit ar bed evelse
d'ar C'hrist ha d'ar Werc'hez
N'eo ket c'hoaz an dra-ze
ar Gwir levenez!
— O Tad, larit d'in neuze
Pelec'h neuze vo kavet
Erfin ar gwir eursted? »

EIL LODENN

En Intron Varia an Nec'h pa vimp
Dare bras da chelpel gant an naon du,
Skornet, sklaset
Gant an anaoued, (1)
War hon tamm korf a vee'h
Eun hanter-neudenn zec'h,
Ouzomp, avat, hor bec'h a bri,

Ni a skoio war dor an ti,
 War dor an ti ni a skoio,
 Ha d'ar porzier ni lavaro: [kez
 « Digor, 'n han Doue da zaou baour
 A zo rivet aman ermêz. »
 Met ar porzier ne rayo van,
 Droug ' avat, a ielo ennan:
 « Piou oc'h c'houi? petra 'rit aze
 O lopa war an nor egiz-se? »
 — « Daou eus ho preudeur. »

— Gevier!
 Na rit ket goap eus ar porzier
 Nag ouz den all,
 Daou bez fall!
 Padal emaoch dre an henchou
 O klask noz-de aluzennou
 O laerez boued ar beorien!
 Allo! tec'hit kuit da bourmen
 Da glask ho neiz, laboused noz!
 Aman ho po labour gortoz. »

*
 Pa vezimp neuze war an hend,
 Hon treid en dour-erc'h sklaz ha yen
 O krena egiz eur bern delliou,
 Hag o tizec'hi gant an naon;
 Arabat d'omp skuilha daelou
 Nann, ma breur, met a greiz kalon,
 Hag hep ranna eur ger,
 Lonkomp ar pred-c'houero
 A ro d'omp ar porzier
 Gant e gomzou garo,
 Beteg an noz chomomp eno
 Nann da c'hrognal, d'ober klemmou,
 Met da laouennaat hor c'halon
 Da veza bet eun digemer.
 Evel ar chas hag al laeron,
 Ni, goulskoude, aman er ger.
 Ni gredo c'hoaz e 'oar mat tre
 Ar porzier pîoù zo dirazan
 Ha n'eo nemet a berz Doue,
 omp gwall-gaset hon daou gantan.
 Ma, reomp an dra-ze;
 Breur, skriv neuze
 Eman kavet ganeomp
 An eurusted gwirion.

*
 Ni gendalc'ho war an nor
 Da c'houlenn ato digor
 Ken na deuo ar porzier,
 Gant ar gounnar, war an hend!
 Ha neuze siouas war hor penn
 An toliou dourn herr hag herr
 A gouezo drus egiz glao!
 « Dall, skampit, lapoused brao,
 M'ho kaso diwar ma zro,

Koz tammou foeterien-bro!
 Desket vo d'oc'h dont d'ober trouz.
 Na dour, na bara, na plouz,
 N'ho peus da gaout en ti man,
 Chachit ho skasou breman;
 Peziou divalo, laeron fall
 C'houi oar mat hend an ospital!

*
 Ma lonkomp eur seurd begad
 Laouen bras, a galon vat,
 O, skriv, ma breur Leon,
 Eman kavet ganeomp
 Al Levenez gwirion

Met ma n'omp, evit padout ken
 Gant an naon hag ar yenjenn
 Ma 'z eomp c'hoaz d'aspedi
 E tal an nor da c'houlenn
 Eur c'hornig-tro ebarz an ti
 Eun dornad plouz evit hor penn.
 Ma lenvomp eno hon daou,
 Hag ar porzier elec'h selaou
 Eet net lip dreist e spered
 Egiz eur c'hi kounaret
 A garnacho
 Dre ma c'hello:
 « Nann, seiz biskoaz war ma hend
 N'em eus kavet daou dorr-penn
 Eus danve an den ienn-man.
 Peuc'h a vo, erfin, aman?
 Mall am eus d'ho tigoll potred
 Eus an holl drouz ho peus grêt. »
 Warnomp o tilamm neuze
 Gant e vell benn baz dero
 E tapo peg ebarz hor saë
 War an douar hon stlapo,
 Eno e vimp hon daou dornet
 Goasoc'h eged eul leuriad ed,
 Ma 'n em lezomp gantan
 O c'houzav laouen hor poan.
 Ma pignomp gant hend ar Groaz
 Dorn ha dorn ha skoaz ha skoaz
 Gant hor Zalver benniget.
 O! neuze, eman kavet
 Kavet, ô breur Leon,
 an eurusted gwirion.

« DA BEUR GLOZA »

Hag evit rei penn da benn
 Ma zonz Breur, war ar poend-se,
 E lavarin d'eoc'h ouspenn
 Eman holl grasou Doue,
 Donezou ar prasou Glan
 Warlerc'h an 'n em drec'hi hon unan,

'N em ziouer, gouzav a galon vat,
 Gant skoaziou krenv ar Garantez
 Pep poan ha tregas, gwall deodad,
 Ha labour, dismegans ha mez!

Gant ar grasou en deus bet
 Ha diwar goust unan all,
 An hani en deus o roet.
 Da Zoue int, d'ezan e tle
 Mont ar veuleudi ive.

*
 Fall, ve d'an den n'em fougeal

Petra ho peus, eme zant Pôl,
 He ne vefe ket da Zoue?
 Perak tud bresk ha pennou foll
 Klask en em fougeal neuze?
 Dindan ar groaz pa vimp pleget
 E c'hell beza lorc'h ennomp
 Aze war lodenn den ebed
 War hon dachenn avat, emaoamp.

*
 Rak-se sant Pol a lavar c'hoaz.
 Fouge ne vo ennon biken,
 Nemet pa vezin krog er Groaz
 Kroaz hor Zalver ha netra ken.

F. M.

FIORRETI

Tro dro da Zant Fransez

Ma oa sod Fransez gant ar baourentez, e Intron, ne oa ket evit gouzav, anat eo, an arc'hant, an arc'hant daonet.

« Eun devez e teuas eur beleg da bedi e Iliz Intron Varia ar Porzionkul. Achu gantan, e lakas en eur vont kwit eur dornadig arc'hant e kichen ar Groaz. Unan eus tud « Fransez » a deuz war e lerc'h da rastella an arc'hant hep ober seiz sonj ha e stlapas en eur c'hef (1). Fransez a voe kaset d'ezan kemend-se eur mare bennag. Neuze, an den, o welet e oa tapet, a redas da n'em damall e unan evit kaout an diskarg. Klevet a reas e bater sec'h ha rust. Fransez ne varc'hate ket war an traou-se Stoki penn ar biz ouz arc'hant an estren a oa a-walc'h evit kaout trouz digantan. Ober a reas d'ar « Breur » mont da gerc'hat an arc'hant a-dreuz en e c'hinou, d'e gas ermêz eus al liorz a gloze ar gouent, ha d'e lakat ato gant e zent war eur bern pri pe rotell...

Aon bras en doa ive da welet ar re a oa en gompagnunez, oc'h en em c'houezi pe o klask en em zével. Eur wech e teuas d'e gaout eur pôtr yaouank eus ar gouent, c'hoant bras d'ezan d'ober implij eus Levr ar Psalmou;

(1) Kef, tronc.

latin a ouie ha dre-ze ne wele ket perak n'en dije ket e lennet. Nann, a lavaras Fransez, n'ho po ket al Leor-ze. — Eur pennadig goude hon doktor da zistroi. Memez goulenn, memez respont. — Ya, a laras ar zant, p'ho po leor ar psalmou, ho po c'hoant da gaout eur « Breviel » p'ho po bet hen-man, c'houi a bigno er gador egiz eun eskob hag a hopo d'ho preur: « Digas d'in me, ma Breviel. » — Me ive, ma fôtr, am eus bet c'hoant a-walc'h da gaout leoriou. Ne ouien ket bolonte Doue war ar poend-se hag em eus pedet anezan da laret d'in me e zonzj el linenn genta eus an Aviel a vije kouezet ma daoulagad warni. Setu aman ar pez am eus lennet: « Deoc'h c'houi eo bet roët d'anaout traou kuzet rouantelez Doue, d'ar re all, avat, n'e zeus bet kinniget nemet ar skeud anezo. » — Ha neuze, emezan: « Kemend all a dud a glask pignat kre-c'henn an Deskadurez, ma kavan eo eurus an hini a dro kein d'ez i dre garantez evit an Otrou Doue. »

Prizioù Bleun-Brug 1926

I. — KOMZ PLEN (Prose).

Kenta priz. — Mathurin Robert, Meslan.

Eil priz. — Alphons Tanguy, Quistinic.

Trede priz. — Joseph ar Pabic, Melrand.

Menegou a enor. — Fransez Corlobé, Crac'h; Julian Volantin, Langonet; Louis Le Roux, Guiscriff; Joseph an Déaut, Quistinic; Hyasent an Douaran, Plougonmelen; Fransez Nicolas, Plouay; Yann Scieller, Guiscriff; Louis Hervé, Arradon; Mathurin ar Galloudec, Melrand; Louis ar Floe'h, Lannilis.

II. — BARZONIEZ (Poésie).

Kenta priz. — Mathurin Robert, Meslan; Yann an Helgoualc'h, Jersey.

Eil priz. — Joseph Trevarin, Guiscriff.

Trede priz. — Perig ar Saus, Plouhinec.

Menegou a enor. — Joseph Blanchard, Kerfourn; Fransez Corlobé, Crac'h; Joachim Lécuyer, Kerfourn; Casimir Lorant, Bignan; André Toulan, Faouët; André Gohebel, Lokmariaker; Yann ar Bas, Roudouallec; Joseph ar Pabic, Melrand; Marc'harit Gwegen, Sizun; Joseph ar Pabic, Melrand.

III. — KENSTRIVADEG AN A. ROUDOT.

Kenta priz. — Mathurin Robert, Meslan; Louis ar Floe'h, Lannilis.

Eil priz. — Louis Le Roux, Guiscriff.

Trede priz. — Yann-Louis Allain, Moustoirac.

Menegou a enor. — Gabriel Audo, Bubry; Casimir

Lorant, Bignan; Hyppolite Le Vaillant, Guidel; Prosper Moguedec, Bignan; Joseph Blanchard, Kerfourn; Yann Scieller, Guiscriff; André Toulan, ar Faouët; Julian Volantin, Langonet; Marc Caudal, Gregam; Kristof ar Mestr, an Oriant.

IV. — KENSTRIVADEG ARZUR DE LA BORDERIE.

Kenta priz. — Charl Lemarié, Baguer-Morvan; Perig Tanguy, Quistinic.

Eil priz. — Auguste ar Marouille, Gregam.

Trede priz. — Hyppolite Le Vaillant, Guidel.

Menegou a enor. — Yvonig Cadiou, eus ar Zant; Joseph Morio, Arradon.

V. — PREZEGEREZ (Eloquence).

Kenta priz. — Kristof ar Mestr, Sant-Kristof an Oriant.

Eil priz. — Joseph Scieller, Guiscriff; Gabriel Audo, Bubry.

Trede priz. — Jak Dourmap, Lanarvily.

Menegou a enor. — Yann Bruchec, Kervignac; Mathurin Robert, Meslan.

VI. — DISPLEGADEG (Déclamation).

Kenta priz. — Stephan Boucher, Plougerne.

Eil priz. — Prosper Labour, Moréac.

Trede priz. — André Pronost, Plougerne.

Menegou a enor. — Cyr an Texier, Moréac; Janny Pronost, Plougerne; Lusian an Douarin, Moréac; Gabriel Roudaut, Plougerne; Yvon Salaün, Plougerne.

VII. — BREURIEZ AR BREZONEG.

Kenta priz. — Marsel ar Parc, skolach Gwengamp; Alexandrina Cocaign, Pleumeur-Bodou.

Menegou a enor. — Yvonig Floe'h, Sant-Thegonnec; Charl Uguen, Plougerne; Ambrosina Penneec, Plouider; Alphonsina Allain, Brelevenez.

VIII. — AR C'HAN.

a) **Kannerien a-strollad.**

Kenta priz. — Pluvigner.

Eil priz. — Moréac, Sant-Yann-Brevelay.

b) **Kannerien a-unanou.**

Kenta priz. — Viktoria Ferrand, Sant-Yann-Brevelay.

Eil priz. — Louisa Jan, Pluvigner.

Trede priz. — Marc'harit Sanson, St-Yann-Brevelay.

Pevare priz. — An Itron Douarin, Gwened.

Menegou a enor. — Helena Morvan, Pluvigner; Anastasia Jahier, Sant-Yann-Brevelay; Mari Calonnec, Sant-Yann-Brevelay; Bernadetta Guymare, Sant-Yann-Brevelay; Giletta a Halgouet, Meriadec.

D'AR VRETONED, GLOAR HAG ENOR DA VIRVIKEN.

Hadenn ar Vroadelez, penn kenta al labour ar yez

En eun emzao evel an hini emeur stag gantan en hor bro, ez eus meur a dra da zellet ha ne fell ket nag o dispartia nag o meska, na rei da bep tra nemet ar renk a zo dleet d'ezan. Araok ar yez eman ar feiz, rak warlerc'h ar bed-man ez eus eur bed all hag ar broiou n'int nemet eur furm hag a dremeno evel an holl furmiou all. Warlerc'h an holl, eman ar Vicher, benveg roet d'an dud evit maga o c'horf. Ene, spered ha korf, eno eman an den hag eno ivez eman peb emzao rik.

Ar Feiz hon laka par d'ar re holl o deus an hevelep kredenn ganeomp, daoust ma teu ivez natur pep broad tud da rei da Zoue eur veuleudi dishenvel e meur a zoare. Ar Vicher, en hon amzer ma oar techet d'en em vaga, d'en em wiska, d'en em loja, en hevelep doare, dre holl, a zo deut da vezan eur falz ère etre ar broiou, en eur ziverka, a damm da damm kement a ra d'ezo eun dremm dishenvel. Ar Yez, hag eo, 'vit ar muian skeud natur pep Gouenn, ma c'heller lavaret ivez « ar yez eo ar ouenn », hounnez eo gwriazienn an dishenvedidijez yac'h ebarz ar bed ; e kement ha ma c'hell bezan dishenvelidigez etre daou zen hag o deus, — forz pebez kemm a vefe etrezo, — ene, korf ha spered, ar yez eo hen diskouez hag her merk ar sklêra.

Ar yez eo hadenn ar broadeleziou ha n'eus nemeti; eur wech m'eo mouget, ar Feiz, ar Vicher a unano muioc'h-mui ar pobladou; n'int ket grêt, nemet da heul vertuz ar yez, evit lakaat kemm eus an eil bro d'eben.

Ma ne dle ket eun emzao rik lezel a-gostez na feiz na micher, war ar yez eo e tle atao en em harpa, ma tenn da viret d'eur vro he dremm, he natur.

Bez ez eus tud hag a lavar penôs en hon amzer T. S. F. ne dleer ket ken miret disparti etre ar broiou, rak an draze a 'zo kontrol d'ar peoc'h, d'ar « progrès » e tleer eta unani ar yezou, abalamour da unani ar sperejou... Gwasat ma 'z eo touellet an dud-ze hag a zeblant kredi e teu ar peoc'h hag ar garantez diouz ar c'hiz henvel da gêzeal, d'en em wiska!... Gwelit eta en hevelep kêriadenn, en hevelep tiegez, tud o veva a-gevret, o tibri eus ar mêmez torz, oc'h ober gant ar mêmez geriou, ha n'eus ket, avechou, gwasoc'h enebourien eget! E yez a zo roet d'an den evel e blu hag e vouez d'al lapous: galloud, en deus an den da chench yez, met n'eo ket evit e vad eo; n'eo ket en hent-ze e kavio peoc'h ha gwellaenn evit e gorf hag e spered, met o heuilh e natur hag ar c'halvedigez, — a

zo merket en e yez, en e istor, — gant war c'horre an holl, ar gwir relijion da ren.

Setu, berr ha berr, eur gelennadurez hag a zo, evel pa lavarfen, eul lod eus katekiz an Emzao « Feiz ha Breiz », an hini emeur o plêal gantan er *Bleun-Brug*.

Ar *Bleun-Brug* a fell d'ezan rei d'ar Vretoned tu da adnevezi en o c'hreiz o c'honsians pobl; n'eo ket hervez interestou ar vicher e klask, da genta, boda anezo, met e sell o hano, o galvedigez, o enor a Vreiziz, e sell o yez, o istor, pegwir eno aman gwriazienn, mammenn, hadenn o broadelez. Kentel ar Yez eo kenta hini 'zo da boueza warni; ar peurrest n'eo kentoc'h nemet eur wiskamant, eun diaveaz; e diabarz, o terc'hel hag o harpa pep tra, eman framm ar yez.

« Dans le groupe social, quel qu'il soit et si étendu qu'on le suppose, la langue joue un rôle de première importance. C'est le lien le plus fort qui unisse les membres du groupe; c'est à la fois le symbole et la sauvegarde de leur communauté (1).

Anat eo; ar yez, anezi hec'h-uman, a zo ère, liamm unvaniez, entent; pa gomzer d'eur bobl en he yez, e roer d'ezi ar gelennadurez ar wella hag ar gwella skouer, ma tisklêrier d'ezi, gant ze, ar wirionez. En he yez hec'h unan eo e tle pep pobl bezan kelennet, ha ma 'z eo chômet hi ken berr gant he yez m'eo deut houman da veza eviti eur benveg peuz didalvoud, adstumma ar yez-ze a ranker; anez, n'eus emzao ebet.

Hogen, pep yez he deus daou seurt lusk, keit ha m'eo beo: techet eo da vont gwech war en em strisaat, gwech war en em ledanaat, en em unvani; daou bleg a zo eno hag a stourm an eil ouz egile. Eur benveg, divalo e teu da vezan pa 'z a war strisaat, rak rannet ha adrannet e vez a dammou, betek na zervijfe ken da metra, benn ar fin, e genou an dud; — pa 'z a war en em unvani, neuze e kresk bemdeiz niver an dud ez eo liamm etrezo hag e teu ivez da vezan uheloc'h, flammoc'h, gwevnoc'h, pindivikoc'h, mêret ma vez gant milierou ha milierou a bep seurt sperejou tud.

Ma taolomp eur zell war hor yez; e welomp mat an daou lusk-ze ganti; strisaat a ra, pegwir e kavomp n'ou-zoun ped seurt doare brezoneg; ar re man a laka, eus an eil korn-bro d'egile, an dud da rankout implija eur yez estren evit en em entent; da lavaret eo, an unvaniez en em ziskouez fvez, da stourm ouz an dismantr, nemet a-ziavêz e teu hag eo gwasoc'h c'hoaz d'ar yez eged ar strisa-dennou.

Unvani a-ziabarz a zo ret ober, hag aman va mouez n'eo nemet eun hekleo eus hini an Ao. Vallée ha ne gaver ken nemet ar ger-ze en e skridou ha war e vuzellou; unvani,

(1) J. Vendryès, *Le Langage*, p. 282.

dre ar brezoneg, c'houennet ar galleg dioutan, ha stummet henvel diouz an eil penn d'egile da Vreiz-Izel.

Aman, e rankomp ober eur pōz abalamour da boueza mat penōs en em gemeret evit dont a-benn d'ober eur yez hepken e Breiz, da vilhana, eur yez skrivet. Vit gwelet sklêroc'h, kemeromp eur skouer hag en em ginnig d'eomp anezan e-unan, skouer hon arc'hant-paper.

Hon arc'hant a zo trec'het gant arc'hant ar broiou all, ha deut eo da goac'ha kement ma ne dalv ket hor pevar real nemet tri gwenneg hanter, e kenver an arc'hant sōz ha hini an Amerik. Diarbenn d'ezan al lamm diwezan 'zo ret ober, ma paouezo da vont war draon; ober ar « *Stabilisation* », evel ma lavarere e galleg ha goude, ar « franc » a bounneraio, a wellao adarre.

Troc'ha ar c'hlenved ha, goude, gwellaat ar c'hlanvour setu al labour. Ar starta, 'vit ar c'hlanvour, eo chom azav da stourm ouz an enebour. Eur poent a zo ha, diouz ma vo tizet hennez, e tevio an dro da vat gantan pe ez aio da fall. Ezet eo gouzout e ranker lakaat eur skoilh da garr an arc'hant 'vit na gouezo ket ar « franc » izeloc'h; arabad, avat, hel lakaat na re uhel na re izel, pe e ve koulz ober metra. Uhel a-walc'h e rank bezan, abalamour d'eomp da c'hellout derc'hel penn hep beza flastret ken gant an arc'hant estren; izel a-walc'h, kouiskoude, diouz hon nerz, ma ne vezimp ket taget en eur stumm all, ar vuhez o'nt da vezan re ger diouzomp.

An daolenn-man a ziskouez d'eomp penn-da-benn stad ar brezoneg pa vez laket kenver-ouz-kenver gant hini ar galleg. Hon yez a zo war nez beza mouget gant ar galleg; ar Vretoned a zo ken boaz da lenn ha da gomz galleg m'eo deut ar brezoneg da vezan, en o genou dister, tano ma ne chom ken, e lec'hioz zo, nemet ar relegou anezan. Skoilh eo red lakaat da harz ar brezoneg da vont pelloc'h war draon hag, evel evit an arc'hant, me gred eo ret ivez ma na vo na uhel na re izel. (Ne gomzer aman nemet eus ar yez skrivet).

Evel am eus bet lavaret dija e *Feiz ha Breiz*, gouizieien, tud a studi, o deus krouet a-benn-font eur « yez lennek unvan »; (1) da lavaret eo, et int, *en eul lamm*, d'ar pal a zo dleet da dizout. Lakomp e vefe savet evelse an arc'hant eus a dri gwenneg da bevar real; den n'hellfe beva, ken ker ha ma teufe an traou, nemet ar vilionerien vras; ar brezoneg lennek unvan n'eo ivez ententet nemet gant gouizieien ar yez; ar bobl munut a rank chom mut... Mut? nann, pa ne intent ket ar yez lennek unvan, e talc'h d'ober gant e labez brezoneg galleget, evel pa ne vefe yez lennek ebet... Re uhel e sko ar ouizieien. Ha kouiskoude, mar bez laket skoilh d'ar galleg, e rankfer chench penn d'ar vaz? Penōs 'ta en em gemeret? Lavaret va zonz ne

(1) Eur yez lennek unvan: *une langue littéraire unifiée*.

rin ken, met va zonz a lavarinn, fall pe vat, evel m'eman, o pedi ar re all d'ober evel-doun.

Evit salvi ar brezoneg, e kredan eo red kregi pe derc'hel da skriva ar rann-yezou. Neuze eta, n'eo ket war unvani ar yez e fell d'eomp mont? Eo, met a gammejou bihan; nann en eul lamm zailh hepken. Ni eo berr war hon spar-lou ha berr ivez hon divesker; evel ar vugale vihan, eo ret monet ganeomp gorrek ha skeudik; ret eo d'eomp deski kerzet arōk ober lammou... Unvaniez, avat a lakfomp en hor rann-yezou, dre zoare-skriva ha dre c'houennaat ar geriou gallek. Goudeze e krogimp da binvidikaat ar yez dre c'heriou tennet eus pep-rann anezan, doareou-lavar, ereadur unvan hag all. Ni wel du-ze, en uhel, evel en eur baradoz lintrus, skouer ar yez da zont; warzu eno e kerzomp; nemet eo ret d'eomp kemeret hon amzer.

Arsa, gouizieien, c'houi lavar d'eomp: « Eum druez eo gwelet pegen nebeut a dra a chif ac'hanoc'h etrezoc'h. Tregeriz, Kerneviz, Leoniz! Unan ne fell ket d'ezan lenn: *ankounac'haat, d'eoc'h, bioc'h*, — met *ankouat d'ac'h, beuc'h*. Hogen, me her goulenn diganeoc'h, ha n'eo ket ze eun dister dra? Ha n'hellfer ket skriva evit an holl an hevelep doare! » D'am zro, e lavarinn d'eoc'h: An dister dra-ze, ha traou all henvel, ma ne gavet ket mat asanti ganto e stumm ebet, arabad d'in mont en ho eneb; ne c'houlenman nemet o c'houzanvec'h eur pennad ken na deufont da goueza anezo o-unan, ar pez a zo c'hoarvezet dija evit meur a hini.

Kaset em eus betek hen an tamm studi-man, — ha pedi a ran re all gouizieioc'h ha speredekoc'h egedon d'her c'has pelloc'h, — rak eun niver mat a dud a zo hag a gred eo deut ar c'houiz da bega startoc'h-start el labour evid ar vro, hag holl e sonjont ma 'z eus eur benveg a-zoare evit ze, eo eur gazetenn. Setu ma 'n em c'houlenner dioustu e pe yez e vo skrivet, pe e galleg, — pe e brezoneg, — pe e galleg hag e brezoneg; ha ma vez diouyeziek, da be yez e vo roet ar renk kentan hag al lec'h franka. Sklêr eo gouzout e vo respont pep hini diouz ar stumm en deus da welet war ar pez zo aman araok; ar galleg a drec'h gantan mar pouez war du ar vicher, kentoc'h eget war du ar yez, rak ar yez a zo re dister da zezrevel holl zoareou ar vuhez a-vreman. Kaout a raio digarez ivez da lavaret; a-du gant ar galleg, eo re voazet an dud da lenn ar yez-ze; met boaza anezo d'hen ober a reio muioc'h-mui; ahendall, seurt komzou a denn da dronec'ha krenn gwri-zienn an emzao. Da betra e talc'homp d'hoñ bro, ma n'eo ket abalamour ma ro d'eomp eur vuhez hag eur gened dishenvel diouz re ar broiou all? hogen, ar wrizienn a gement-se eo ar yez.

War va meno, gazetenn eun emzao *broadel*, forz pegen izel e vefe doare ar yez, n'hell ket bezan skrivet penn-da-

benn, nag al lodenn vrasa anezi, zoken, en eur yez estren; na gomzomp ket neuze a emzao broadel.

Skrivomp hi e galleg, mar sell hepken ouz eul lod eus an emzao-ze, evel ar vicher; — met ez-eün d'ez, r'hon do eun all e yez ar vro, da c'hortoz ma vo gallet kaout an hini hon deus c'hoant hag a zello ouz an emzao penn-da-benn, hag a vo skrivet ivez penn-da-benn e brezoneg.

E.-A. MOAL.

ROUE AL LAZ

An heol en doa savet e benn dreist ar run hag e vannou a goueze war an teir bandenn oc'h en em zrailha ouz toull ar vèreri, diou vandenn ar Re C'hlas, kelc'hiet ganto sei-tek den ar C'hloareg ha Tinteniak, ha lazet dija pe gloazet an hanter anezo; — war Gevareg, an Tokous bras hag o seiz ha hanter-kant den, holl armou etre o daouarn, o tiskenn d'an daou-lamm gant ar run; — war ar blokadig tud chouchet du hont e harz ar c'hleuz, ar mèrer, ar c'hure hag ar merc'hed; — ha war Gadiou vras o vont d'an nij, da gaout Kevareg...

Betek ma c'hellje Tinteniak stourm eur pennadig c'hoaz, abalamour da harz ar Re C'hlas da dec'hel, abalamour d'o d'erc'hel eno ken na vo digouezet an hanter-kant a bôtred vat a zo da heul Kevareg! E vezint neuze seiz pe eiz ha triugent ouz eur c'hant; a walc'h eo.

Kevareg en deus roet e urzou en eur redek hag e weler lod eus e dud o skei a-dreuz ar parkou, drek kein an emgannerien, da vont da droc'ha ouz ar Re C'hlas an hent bras a ya warzu Lanuon. Ar re all a zo kerkent er gann, kuit da denna; a dol fust fuzuilh ez eont, evel war eul leuriad ed. Hag evel pa gouez freilh pounner eun d'ner bras war al leur, e tregern an hekleo a bell gant ar sklok, evelse e kresk ar youc'h, ar safar, ar yudadennou, ar c'hlemmou, pa gouez taol Kevareg e kreiz al laz. E bried a zo etre daouarn an dud-man! Goude bezan lazet e vamm, piou oar hag-en n'o deus ket muntret c'hoaz ar plac'h keaz! Oh! nag e karje bezan e-unan-penn da blada anezo holl dindan e daoliou! Ar re ne gouezont ket dindan e daoliou a zo laeret digantan!! Spouronnus, man-trus, estlammus, eo, e kreiz an argad, gwelet eun den ar seurt-ze hag e lavarfed eman ar gurun etre e zaouarn.. Ne weler ket e daol, hag an dud a gouez endro d'ezan, brevet, mouget, gwasket, pladet gant e zaouarn, gant e dreid, gant e gorf a-bez a zo 'vel eur volod hag a ra tro an emgann en eur rei ar maro dre holl... Tan ha kurun! Nemet e vezint holl astennet aze, kement hini zo anezo!

O kastiz! pegen c'houek diskarga e gounnar war an dud milliget-man! Ar re-man ne lazfont ket ken a wragez! Ne lazfont ket ken a veleien!!

Paouez, Kevareg, ne chom ken hini ebet en e zav, hag ar bôtred all a zo manet, abaoe eur pennadig, sabatuet da zellet ouz o mestr. An Tokous hag ar re a oa èt da droc'ha hent Lanuon ouz ar Re C'hlas a zo diredet pa welont ne deu den da glask trabas outo. Mantret ivez e sel-lont ouz an d'ner bras hag ouz al leuriad en deus astennet endro d'ezan... Kadiou eo kentan hini a deu ar gomz d'ezan:

— Doue d'az pinnigo, Kevareg! emezan. Piou a dostaio ma ne dorr ket d'it?

Mouez Kadiou a reas d'heman trei e benn ha chom a-zav :

Sovetaet ez peus anezi? emezan.

— Deus ganin! eme ar mevel.

Piou a oa eno c'hoaz, barrek da gerzet, hag a redas war o lerc'h? Ar c'hloareg, e vrec'h dehou e pign outan, bet morzet gant eun töl fust furzuilh; an Tokous bras, yac'h-pesk, pa n'en doa ket eun töl da skei ha n'ouzon ped all; ar ganfarded ivez, ar Gwinver ha Penglaouig hag a oa bet krapet gant ar spont war beb a wezenn da welet ar gann, Breman, e oant prest da vale adarre.

Ar merc'hed, ar mèrer, an ôtrou kure a oa bepred en hevelep lec'h, eur c'horf maro en o c'hichen. Piou e oa? Den ne ouie eus ar re ar re a rede war o zu.

Kadiou a bike e galon anezan, gwasoc'h vit ne ree e kreiz ar gann, a dra zur.

Arru int, Kadiou a dosta, da gentan, gwad ha labez holl, e zilhade mil damm. Eun töl-lagad hag e anavez e bried-mar. Ne lavarfas grik, nemet koueza eus e zav-sounn, evel eun dervenn troc'het gant töl diweza ar vouc'h'al. Ar Re C'hlas o doa e ziskaret, evelkent!

Ne oa ket maro, avat, ha ne varvas ket.

Eiz deiz goude, marc'heg Tinteniak a yee en hent 'trezek Pro-C'hall, ha ne oa ket e-unan. E oa gantan Kevareg; heman en doa goulenet pelec'h e kavie tu da laza ar muian a Re C'hlas, hag ar marc'heg en doa respontet:

— Deus ganin; me az kaso daved unan hag az lakaio war o hent ken alies hag ez pezo c'hoant.

— Piou?

— La Rochejaquelein!

— Deomp eta, eme Gevareg, rak ma renkan paouez d'o laza, e varvin!

Hag ez ejont en o roud, o-daon.

DIR-NA-DOR.

DIWEZ

MAMM AR MARTOLOD

Ma mab a zo bet kollet war ar mor er bla-man. Bi-

ken ken ne vo kavet, ha bepred hen klaskan.

Ma mab a zo bet kollet war ar mor er bla-man;
Biken ken ne vo kavet, ha bepred hen klaskan.

Bep beure, e-tal an ôd, me ya 'vit hen kaouet
M'her goulenn ouz ar mor don: ar mor ne respont ket.

Me ya da gorn ar vered 'lec'h eo beziet ma zud;
M'her goulenn ouz an douar: an douar a chom mud.

Nag ar mor nag an douar n'o deus d'in respontet.
O Doue! ne welin ken ar mab am eus ganet!

C'houi 'poa, Gwerc'hez truezus, korf ho mab da bokat,
Hag eur be ho poa ive 'n ho kichen d'hen lakat.

Pa vin êt deus ar bed-man, ma c'herent, me ho ped,
Na zougit ket ma c'horf paour e-unan d'ar vered.

O! doujit ma c'horf d'ar mor, an de ma vin maro,
O! dougit ma c'horf d'ar mor, an de ma vin maro,

DIR-NA-DOR.

Eskopti Kemper gwechall

Laret 'zo bet eur wech c'hoaz er bloa-man, 'barz Feiz ha Breiz miz Meurz, eo bet savet Kerne Breiz-Izel gant daou rummad tud deut deus Breiz-Veur. Ar re genta 'oa potred « Kornubia », eur peziad douar eus kreiz Breiz-Tramor, etre steriou ar Savern, an Aven, an Deg hag ar Mersey. Ar re all a veve war riblou Ster-Tyn. Eno e oa eur ger a raed Corisopitum anezi, e latin. Kemper ive, e latin, n'he deus bet ken ano nemet hennez. Wardro ar bloaveziou 470-475 e tiskennas an dud-man war ôchou Ster-Odet. E penn ar vandennad vrasa aneo e oa ar roue Gradlon Meur. Diouz ma lavar al levriou koz, ar brezelour-man eo an hini eo bet savet, difennet, reizet gantan Kerne an Arvor.

Potred Corisopitum evit derc'hel sonj eus o c'her a oa du-ze en tu all d'ar mor a-ramp war an diou ster, Tyn ha Korbun, a zibabas da zevel o c'her neve an takad ma teu ennan Ster-Odet hag ar Steir da veska o dour. E giz-se e teuas Kemper da welet sklerijenn an de.

D'ar mareou-ze e veve, barz koad bras Nemet (*sylvia Nemea, Nemensio*), hizio koad Nevet, eun den santel, Korantin e ano. Diouz ma lavar an doktor Picquenard deus Kemper, ar c'hoad-se 'oa bras-spoutus gwechall goz. Mont a ree dre ar Meneiou Du da gaout Koad Laz, koad Toull al Laeron ha koad bras Konvô. Eus tu ar c'hreiste e teue tammou dioutan beteg ar Steir. Deus koste Plo-neve ar Porzay, Ploeven ha Ploudiern e c'helle an den mont gantan 'hed diou leo bennak. 'Benn warzu Beg ar Raz, e iee eur filladennig anean en eur strisaat ato, trezeg ar mor. Hizio an devez, ar c'hoad n'eus ken dindannan nemet 800 devez-arat. Da amzeriou Gradlon e oa dioutan eun daou vil bennak. Koad an Dug a oa neuze stag outan. Ar Roue en devoa eur blijadur 'vras kenan kenan, o vont d'ober abadennoù chase dreizan. Eun devez

Irvilhag, Sant Alar, o trei e biou parrez vras Plouziry hag e zreved tōlet e Leon. Neuze e pigne war beg Menez Arre, e kloze Braspartz, Botmeur, ar Fouilhez, Berrien, Skrignag, treo Bolazeg, Kalanhel, Kallag, Bulat, Pestivien gant e iliz kaer hag e bardon brudet, abati Koet malaouën, e tremene dre draon (mervent) (1) Sant Brieg da dapa Ster ar Zeff ebarz penn e feunteun ha douarou Kintin. — Goude e tiskenne gant ar Ster-Oust hed-hed beteg Hemoustoir, hag e pike e veg da gaout Pontivy. Ac'hano e teue, gant Ster Blaouez da baka Mur, abati Bonrepoz, Gouareg ha Rostrenen, Etre Glomel ha Plouarrey, e skoe beteg penn-uhela Ster-Elle, hag e heulhie goude neuze ar ster beteg ar Mor, dre C'hourin, ar Faouet, Gwiskrif Kemperle ha Beg-al-Laita. Eur fazi zo war ar gartennig aman da heul. Rak krennet eo bet ar peziadbro a zo etre Ster Oust ha Ster Blaouez gant ker-vraz Korlay, zo hizio eun tamm anei da eskopti Sant Brieg eun tamm all da eskopti Gwened.

Ebarz Eskopti Kerne e oa nao berson bras 1) Hani ar Faou, en doa da welet war ar vro a zo e tu ar c'huz-heol eus Ster Aon (1); 2) hani ar Poher, e tu ar Zao-heol eus ar Ster Aon da gaout ar Ster Oust, gant Keraëz da ger-benn; 3) hani ar Pörzay, eus tron Ster Aon beteg ar Mor gant Kastellin, Kraon ha Lokornan; 4) Person bras Kap-Sizun, d'ean da welet war ar vro a ia da skoi war ster Pont-Kroaz, gant Beuzeg da ger-benn; 5) Hani Kap-Kaval, a bake etre ster ar Pont, Ster-Odet hag ar mor, gant Pont-nabad ha Penn-marc'h: Beuzeg Kap-Kaval oa ar ger-benn; Hizio eo aet d'an traon, n'eo ken nemet eur chapel eus parrez Plomeur; 6) Douar-an Eskob dindan Otrou N Eskob Kemper; 7) Person bras Konk gant Fouenant ha Rosporden: Beuzeg Konk ar ger-benn; 8) hani Gourin gant Gourin hag ar Faouet; ar peziad bro ze a stoke eus tu ar Zao-heol eus Ster-Elle; 9) Hag evit achui douar Kemperle etre Ster Elle hag al Laita.

En devez hizio, Eskopti Kerne eus peder lodenn en deus kollet unan. Douarou Kallag, Rostrenen, Maël Keraëz, Mur (Breiz) zo bet staget ouz Sant Brieg; re Gourin hag ar Faouet zo aet gant Gwened.

An Dispac'h, e 1789, en deus bannet d'an traon an eiz abati. Landevenneg, Daoulas, Koctmalaouen ha Bonrepoz zo bet pilet holl, rac'h (1) Langonnet 'vez gret skōl enni. Santez-Kroaz a zo enni beleien, barnerien archerien, paperiou ar gommun, peb hani en e gorn. Sant Moriz zo aet da vaner, ha Lok-Maria Kemper, da gazern. Chalonied Keraez ha Rostrenen ne weler mui liou anezo pell 'zo.

Eus eun tu all, neuze, eskopti Kemper zo bet kresket

(1) Mervent, sud-ouest.

(1) Ster Aon, la rivière l'Aulne.

(1) Pilet holl rac'h: complètement rasé.

gant hani Leon ha douar Lanmeur ha Plouignō, stag gwechall ouz eskopti Treger.

Skrivet em eus an traou-man evit digori ho faoulagad, pōtred Kerne, war istor ho pro ha leve koz sant Korantin. Ne 'vo ket pell Ker Gemper a dregerno gant kleier bras an Iliz-Veur hag e vo grēt adarre gouel bras da genta eskob Kerne. Dale'homp sonj en de-ze da bedi hor patron benniget, da gas da vat kemend tra a zo tost d'hor c'halon er bed man ha da n'em gaout er Baradoz e kichen tud koz hor bro o deus grēt abenn-breman eun treuz mat d'ar bed all.

G. M.

FEIZ HA BREIZ, gand ar bloaz nevez, a vo digaset ennan eleiz a wellaennou. — Ra deuo eta pep hini eus e lennerien da glask eul lenner nevez: Setu, kenvroiz ker, ar pez a c'houlennomp ouzoc'h evit hor c'halanna. Ni labouro da gaerāt hor c'hannad; labourit, eus ho tu, da gaout gwerz d'ezan muioc'h-mui.

**KEMERET HEP REI
A LAK AR GARANTEZ DA DREI.**

Ar wreg. — Pegementa rooc'h d'in evit va c'hrochea koulin.

Ar pilhaouer. — Gortozit da genta ma welin petra dalv al lur er heure-man. Gouzout a rit er vat, talvoudegez an ar-c'hant-paper ne vez ket daou zervez hen-vel.

An Aotrou. — An ti a gavan diouz va doare, met klevet a ran ez eus kalz laeron dre ar vro.

Ar vaquer. — O! an Aotrou hag an Itron a c'hell beza dienkre rak allaeron a zo bet dec'h hag en hent-se ez eus fred a-raok ma tizroint ken.

Ar merour. — M'hen d'asur d'eoc'h, aotrou, ma ne rit ket eun tamm kompenn d'ho ti, e kouezo war hor c'hein dizale!

Ar mestr. — Neuze marteze, da vihanan, e vo gullet ho lakat da vont kuit polloc'h. N'am bo ket kalz a geuz d'eoc'h.

MIKAEL AN NOBLETZ

Mikael an Nobletz e Konk-Leon hag e Lok-Maze Penn-ar-bed

Eus Enez Vaz e teuas da Lok-Maze-Penn-ar-bed. Eno ez oa, endro d'ar manati, eur geriadenn vras awalc'h, hag eul leo eus tu an hanter-noz, Konk-Leon, a oa d'ar mare-ze eur

porz mor pinvidik meurbet. Bagou bras a gemm-werz a veze gwelet ennan, betek kant awechou. Ar bagou-ze a rae kemm-werz gant porziou Frans hag ar broiou all, evel Bro-Zaoz hag ar Spagn. Etre Lok-Maze ha Konk edo bourc'h Lokrist, hag eno edo an iliz hag ar vered. Ar vered a zo hiriò ato e Lokrist.

Eus Konk betek Lok-Maze ez oa tiez e pep lec'h, hag hervez an Tad Maner, war ar c'horn-douar-ze ez oa, e amzer Mikael an Nobletz, eun ugent mil den bennak, eun tamm mat muioc'h eget hirio.

Ar brezelioù gand ar Zaozoun a rivinas Lok-Maze ha Konk, hag hirio n'int netra e kichen ar pezh m'oant gwechall.

Mikael an Nobletz a glaskas da genta anaout ar vro, anaout an dud, o doare beva, o gizioù fall pe vat. Ne voe ket pell evit gwelet oant dishenvel bras diouz tud an enezennou, Eusa, Molenez ha Baz. Ar binvidigez peurliesas a zo noazus d'ar zantelez. Tud Konk a c'houneze kalz arc'hant dre ar c'hemm-werz hag o c'halon a oa stag ouz madou ha plijadurezioù an douar.

Ar misioner, heb aon ebet, en em lakeas da brezeg d'ezo an Aviel ha da rebech d'ezo o gizioù fall. Kompz a reas eneb an avaristed, ar garantez direiz evid an arc'hant, hag e tizoloe an troioù kamm, an displeaded, ha ive krisder ar re a breste arc'hant d'o breudeur war gampi o c'houlenn kalz re a interest, a zigoll. Rebech a rae d'an dud a lezenn o ijin diaoulek da lakat ar prosezou da badout, evit tenna muioc'h a arc'hant digand an dud. « Henvel oc'h, a lavare d'ar re-ze, ouz medesined a lakfe eur gouli, eur c'hlenved da badout evit kaout

brasoc'h pae. » Gourdrouz a rae an dervézerien a golle o amzer pe ne labourent ket mat. Hag an dudjentil, an duk pinvidik a gleve ive o gwirionezioù p'en em ziskouezet didruez e kenver ar re a veze dindanno. « Ma kendalc'hit da wallgas ho tud evel ma rit ez eoc'h d'an infern: eur c'hanval a dremenfe buanoc'h dre doull eun nadoz eget n'ez eot dre zor ar baradoz. »

Ne esperne ket zoken an dud a zaremprede an iliz, met n'oant nemet hanter-gristenien, a veze gwelet o vont a bell da bardona, betek Rom ha sant Jakez a Gompostell (er Spagn), met a oa lezirek da zeski o relijion, dizentell ouz gourc'hemennou Doue hag an Iliz, henvel ouz ar Farizianed gwechall. a dole evez ouz an traou bihan, an neuzioù, an orbidoù, hag a bec'he en o c'halon. Re all a lakee kalz oferennou ha servichou evid eneou ar Purkator, met evito o-unan ne zontent ket en em ziwall diouz ar pec'hed a vir ouzomp da vont d'ar baradoz. Re all c'hoaz a veze gwelet o rei aluzennou d'an iliz, o sevel chapelioù nevez, met ne baent ket o dle, ne roent ket o c'houmanant d'o zervicherien. Lod a yune da zadorn hag a jome hep debri kig da verc'her, met a zispenne o nesa ha zoken an dud vouestlet da Zoue. Ar misioner a lavare d'ezo oa gwelloc'h yun a galon eget a gorf, gwelloc'h dilezel ar pec'hed eget eun tamm boued.

Alla a rae ive ar veleien da labourat muioc'h evid an eneou, da implija mat o amzer, da zistaga o c'halon diouz madou hag enorioù ar bed-man, da gelenn mat o farresioniz, da studia ar skianchou sakr.

An holl, evel a weler, a gleve ar wirionez. N'eo ket souezus en dije Mikael displejet da dud Konk. Ar re man a c'hoantae klevet komzou troet brao, nann gwirionezioù kalet. Pa bigme er gador, e veze gwelet kalz eus an dud o vont er mez gont trouz: « Setu adarre ar beleg foll, emezo. Da betra eo deuet aman? Ne oar ket petra eo kemm-werz, ne gompren seurt en traou-ze. Daoust hag hor beleien n'int ket ker mat hag hen? Ha goulskoude ne reont morse d'eomp rebechou evel ma ra heman. Ret e vije difenn outan da brezeg. »

Evelse e veze lavaret.

Er penn kenta Mikael an Nobletz a voe digemeret e ti eun intañvez santel, Franseza Troadek, o chom e Lokrist. Houman a anavezete mat peger zantel oa ar misioner, pegen desket, pegen troet d'ober pinijen. Pa gleve an dud o lavaret n'oa nemet eur randonenn, eun hunvreer, eur penn fall, e leneve gand ar boan he deze. « Eun den, emezi, ne ra nemet vad d'an holl! ne c'houlenn ket eur werennad zour evid e bae, a ya da welet ar re glanv d'o ziez, a ro gwenneien d'ar vugale a zeski mat o c'hatekiz! Penos e c'heller lavaret hevelep traou diwar e benn? »

Eun deiz an intañvez, poaniet muioc'h eget biskoaz, a lavaras da Vikael e kolle e boan hag e amzer etouez tud

ker fall, ken dianaoudek. « Ret eo kaout habaskded, emezan. Doue a c'hoanta e ve gret evelse d'in. »

Tud Konk a gendalc'he eta d'ober kemm-werz, da garga ha da ziskarga bagou, da c'hounit arc'hant. Da zul ha da c'houel, goude beza klevet eum oferenn, hag ar verra, ez aent da bourmen, da c'hoari. Debrî a raent prejou mat hag e lezent Mikael an Nobletz da brezeg dirag an hini a vije sod awal'h da vont d'e zelaou.

Mikael no'a ket eun den da goll fizians ha da fall-galoni evit gwelet enebiez endro d'ezan. Konkiz ne fell ket d'ezo e glevet: hen a yelo d'o c'hask d'o ziez. Evel m'oa gouziek war an holl skianchou, e komze d'ezo diwarbenn o micher, ar broïou a rae kemm-werz ganto, an doare d'en em hentcha war vor en noz dioc'h ar stered. Hag a greiz holl e kave tro da lavaret eur ger bennak diwarbenn karet ha servicha Doue.

A nebeudou unan bennak a gredas mont da di Vikael, da c'houlenn kuzul digantan. An hini a veze bet eur wech a zistroe hag a alie e vignoned da vont ive. Holl e vzent gounezet gant gouziegez tha dreist-holl gant madelez ha santelz Mikael.

Gwellat a reas an traou, ha pa welas edo an dud o trei ouz Doue, ar misioner a skrivas d'e c'hoar Mac'harit dont da Gonk d'e zikour d'ober katekiz. Senti a reas kerkent. Edo o tont eus koll he zad, hag e c'hellas lavaret d'he breur pebez maro santel en doa bet.

Mac'harit an Nobletz a gavas eun tiig soul etre Konk ha Lok-Maze, evit ma vije gellat aesoc'h digas d'ezi ar merc'hed bihan da zeski katekiz. Plijout a reas buan d'an dud, a jome souezet o welet eur vaouez eus he renk o tilezel pep tra evid ober katekiz da vugale vihan. Gouzout a rae an doare da zisplega skler gwirioneziou ar relijion, d'o deski d'ar re vras kerkouls ha d'ar re vihan.

Franseza Troadek, an intanvez a roe digemer da Vikael, a zikouras Mac'harit. Eur vaouez desket bras oa; evel kalz tud eus Konk, ec'h anaveze, ouspenn ar brezoneg hag ar galleg, ar saozneg hag ar spagnoleg. Mikael an Nobletz a zeskas d'ezi eun dra kalz talvoudusoc'h: an ooare da hentcha an eneoù war hent ar zilvidigez. Franseza Troadek a voe e Konk, evel Franseza a Gizidik e Montroulez, manim ar re baour. Gwelet a rae an dud klanv ha beilha gand ar re a veze war o zremenvan; goude o maro, e sebelie anezo. A-unan gant Mac'harit an Nobletz e rae katekiz d'ar merc'hed bihan, ha den ne c'helfe lavaret pegement a vad a reas an diou vaouez-ze.

N'e ket hepken e Konk e labourer Mikael an Nobletz, met ive er parrezioù tro war dro. A-wechou e pigne en eur vag hag ez ae betek gwelet eun tour bennak, hag e touare. Mont a rae eus eur vourgadenn d'eun all, gwech digemeret mat, gwech digemeret fall. Ar bersoned aketus gant mad an eneoù fiziet enno, eme an Tad Mâner, a roe

d'ezan pep frankiz da labourat en o farrez. Met re all a zarre an nor outan, a roe urz d'ezan da ziskenn eus ar gador. Pa ne c'helle ket prezeg en iliz, e vode an dud er mez, e kichen eur groaz bennak, hag eno e rae katekiz.

Distro da Gonk, ec'h en em roe d'ar bedenn evit kaout eun nerz nevez. Tremen a eure eur bloaz en eul lec'h distro, e kichen Lokrist, hag e vevas eno evel m'en doa gret gwechall e Tremenac'h; ne gwitae nemet evit lavaret e oferenn; kovez ha prezeg. Eur potr bihan a zigaze d'ezan bemdez e voued, pourchaset gand e vignon, Guilhou Breneol.

Divezatoc'h e teuas ive alies, goude e visionou, da Lok-Maze, tost d'ar mor bras, e kichen ar manati, hag ec'h en em denne en eur c'heo tro ouz ar mor hag e chome daou ugent dervez da bedi ha d'ober pinijenn. Goudeze e veze krenvoc'h da staga adarre d'al labour ha da c'houzant ar poaniou a bep seurt a goueze warnan.

Gwelet hon eus leziregez tud Konk. Gwelet hon eus ar veleien e meur a lec'h oc'h enebi outan. Arabat kredi e vije, abalamour da-ze, ar veleien-ze beleien fall. Mikael an Nobletz n'oa ket c'hoaz anavezet mat. Ne rae netra evel ar re all, hag ar bersoned a c'helle lavaret n'oa doa ket ezomm anezan. Meur a hini a grede ar pez a veze lavaret gand an teodou fall, oa eur beleg foll, di-boell, gouest da zireiza spered ha penn an dud.

Unan bennak a yeas pelloc'h hag a gasas da Gastel klemmou en e eneb, o lavaret oa poent difenn outan prezeg. Eus an eskopti e voe graet d'ezan rebechou.

Mikael ne glaskas ket en em zidamall. « Hor Zalver, emezan, n'en deus ket bet ezomm da veza difennet. »

Ma 'z oa tud enep d'ezan, ez oa re all troet gantan, hag eul lizer a zigouezas e Kastel da zisplega ar wirionez ha da ziskouez n'oa nemet meuleudi da rei d'ezan, oa eur beleg desket bras, santel, entanet e galon gant karantez Doue hag ar c'hoant d'ober vad d'an eneoù.

Vikel vras Kastel ne dennas ket digant Mikael an aotre en doa bet da brezeg ha da govez e eskopti Leon, met lavaret a reas n'en dije mui aotre nemet evid eur barrez hepken, hag e rankfe goullenn eun aotre nevez pa zafe d'eur barrez all.

Ar vikel vras, war a gonter, ne zalc'he ket koun eus ar pez en deveze gret, ha Mikael, o c'houzout an dra-ze, a c'houlenne aotre evid eur barrez; eur pennad goude, evid eur barrez all, hag eun all, hag e c'hellas evelse kendalc'her d'ober evel araok.

Epad tri bloaz (1611-1613) e labouras e bro Konk. Da c'houzant en devoe, met an trec'h a jomas gantan. Araok ma teuas da Gonk, edo ar c'hiz da gommunia eur wech ar bloaz. Mikael a zeskas da dud Konk kommunia alies, mont d'an oferenn war ar zizun, ober enklast er goustians, lavaret ar pedennou en tiez, lenn, goude koan, eul

levr santel bennak. O farea a rea ive eus ar c'hiz fall o doa da doui. Pa gleve eur bugel bennak o toui, e roe urz d'e gastiza gand eur vialenn; ar bugel, goude beza kastizet, a zouge ar vialenn war e skoaz hag a rae an dro d'eur groaz vras. An dud a zirede da c'houlenn petra a oa a nevez, ha Mikael a ziskoueze d'ezo peger fall oa toui, dismegansi hano santel an Aotrou Doue, hag ar gerent, evel ar vugale, en em zioualle diouz ar pec'hedze.

Doghadeth hav en Breten vygan

(*trelves dyworth brethonek en kernuak rag ow car ha broder kelt ker: Yann ar Gall, bardh Ab-Sulio, den a le-son gans Allin-Collins, Hal-Wyn, den a Gernow*).

En mesk grig ha reden an waren mar dhefeth,
An vugel a-walv 'ga devez dhe vos dhe 'n lyn;
An mor, en-un-cana war un don moroneth,
war dreth gwyn an als a-led e donow levyn.

An ruan, hy son mes un don, a-rulh hy dour gwyn-hy
Dre an helik, an ros, an glandour, an losow glas;
An gwiben dall a-greg en jod an gaer mowesy
Hag an cronek a-gan en tol argh glastenen bras.

An heul our yu ow-tesken er murvor downder;
Edhynigow teg ow-nija entre aga clus;
A ves an park, a ves an ty, gans son an Gwesper,
Hedhough war du Dew askennans pesadow andus.

War forth ketel ha war vor, en waren po en ty,
— Ne vern en le mayth ens — a grès agan holon trist,
Pa dhos an Anjelus, tus Breten a gar pesy,
Marya, ar Werghes Wyn, mam dyner Jhesu-Crist.

Sensen start dhe 'n feth goth en down agan colonow
Ha prenen clos 'ga daras erben telyans erel;
Canen ny en brethonek avel ken agan mammow,
Pa deffens dh-omgama war myn agan lesk ryel.

Loundres, an unak war ugens a vyz Est.
En bledhen agan arluth 1926.

HAL-WYN, den a Gernow.

Kerent kristen

D'ho potred yaouank aet da zoudarded, en deizioù tremen, lakit kas *FEIZ ha BREIZ*: eun dudi e vo evito e lenn keit ha ma vezint pell diouz ar ger. Evit ma tigozezo ganto, bep miz, epad ar bloaz, kasit 12 lur d'an A. *Georgelin*, 4, rue du Château, Brest. — C/C 44-40 Rennes.

Gant eur gartenn ruz-wenn a gavoc'h, e kement bureopost a zo, ne gousto nemet eiz gwenneg d'eoc'h kas an arc'hant-se; met, lakit an adres fraes, avat, gand a reoc'h.

Eurpardavez hanv e Breiz vihan

(*D'am c'hariad Hal-Wyn, den a Gernow*)

E mesk brug ha radenn ar warem gouelec'hus,
Ar vesaerien a c'haly o saout da vont d'an dour;
Ar mor, en eur gana, war eun ton klemmvanus,
War draez gwenn an tornaod a led e donniou flour.

As stèr, 'n eur hiboudi, a ruilh he dour arc'hant
Dre an haleg, ar raoskl, ar glandour, ar yeot glas;
Ar c'hubu (1) dall a grog e chod ar merc'hed koant
Hag an touseg a gan e toull ar piltoz bras.

An heol aour a ziskenn er morveur (2) islonkus;
An evnigou bihan a dec'h 'trezek o glud;
Diouz ar park, diouz an ti, gant son an anjelus,
Goustad wardu Doue e pign pedenn an dud.

War vor ha war zouar, er warem pe en ti,
— Ne vern el lec'h em-aint-a greiz o c'halon trist,
Pa zon an Anjelus, tud Breiz a gar pedi
Mari, ar Werc'hez Wenn, mamm dener Jezuz-Krist.

Dalc'homp start d'ar feiz koz e doun hor c'halonou
Ha prennomp kloz hon dor d'ar c'hredennou diboell;
Kanomp e brezoneg 'vel gwechall hor mammou,
Pa deuent da stoui war lezou hor c'havell.

Goueznou, 31 a viz Eost 1926.

AB-SULIO.

(1) C'hubu ou c'hwibu: *moustiques*.
(2) Morveur ou meurvor: *océan*.

KELEIER AR MIZ

An Aotrou Goff

Feiz ha Breiz, er bloaz-man, en deus bet kanv war ganv! Goude Glaoda 'r Prat hag an A. Abgrall, setu m'hon eus gwelet kas d'ar bez an Itron Yung hag an A. Goff.

An itron Yung (Janed Malivel), a oa yaouank flamm c'hoaz, — 31 bloaz — Lan ar Goff, hen, en doa 45 bloaz; ganet e Kerlouan er bloavez 1881, beleget er bloavez 1905, e voe hanvet da gure e Mahalon hag ac'hano e Lambaol Wimiliau. Goude ar brezel e tremenas eun nebeut miziou e Riec, ha pa n'oa ket ken evid ober e labour, ker fall e oa deuet e yec'hed da veza, e tizroas da Gerlouan; ear ar gear a grenfeas anezan; mont a c'hellas en dro eur pennadig all; rei a reas ar pezh a jome a nerz gantan da skol gristen ar bôtred e Lesneven. Meur a skrid a jom diwar e bluenn; sevel a eure peziou-c'hoari evel *Yann an Tachou koz*, pezh farsus, *an Aotrou Kerious*, a voe disklriet epad gouelioù *Bleun-Brug* Lesneven, er bloaz 1923.

Skriva a eure c'hoaz eur marvailh leun a ijin hag a spered « *An drouiz meur Laouenan* » hag a zo bet lennet gand an holl.

Breman daou vloaz e stagas da ren Kenstrivadegou ar C'hardinal Dubourg. Berniou paper a veze digaset d'ezan gant Bugale ar C'hatekiz eus pevar c'horn Breiz-Izel; gwas pezh a zo paperou ar bloaz-man n'omp ket bet evid o c'haout c'hoaz kaer hon deus bet ober goulenn anezo, raktal goude e varo hag aoun hon eus ne vefent kollet da vat. Met brasa preder a gemere gant netra oa gant bugale e skol gristen, evit deski d'ezo kelennadurez an Iliz hag evit hentcha warzu an Aoter ar re anezo a gave danvez eur beleg enno. M'en devije bet bet yec'hed an denze en divije graet burzudou. Doue r'e bardono.

An Aotrou Waldeck

Setu aman ar pezh a skriva d'Otrou person Penhars n'eus tamm 'zo ebet eur beleg eus eskopti Trev en Almagn.

Sarreburg (Allemagne), 24 octobre 1926.

Monsieur le Curé et bien cher confrère,

Comme j'ai fait mon premier sermon breton dans votre église paroissiale — c'était au mois de juillet 1879 — j'ai l'honneur de vous envoyer un petit souvenir du cinquantième anniversaire de mon ordination, qui a été célébré en l'église paroissiale de Sarreburg, diocèse de Trèves, le 19 septembre dernier.

J'ai encore un précieux souvenir de feu Monsieur l'abbé Le Guen, un de vos prédécesseurs, qui en ce temps-là était curé de Penhars.

Voici la dédicace de la première feuille de ce livre: 1879. — Al leorig ma zo roët d'an ôtrou Waldek, gant eur mignon evit ma en devezo sonj eus ar guenta preseguen en deus great e brezoneg d'ar 27 Guere en iliz Penharz en eskopti Kemper Franz (France).

Yvonic ar Guen, person.

Je n'ai pas tout à fait oublié la langue bretonne, je dis souvent encore aujourd'hui le Pater et l'Ave dans votre belle langue: Hon Tad pchini zo en Nenv. Me ho salud Mari leun a c'hrâz...

Mon séjour en France avait pour cause la persécution des prêtres de mon pays à l'ère de Bismarck. Après mon séjour à Quimperlé, où j'étais professeur à l'institution Lehir, j'ai été vicaire à Paris, à la paroisse de Saint-Germain de Charonne et, depuis l'année 1883, je suis professeur sup. à l'École Normale de Sarreburg, mais en retraite depuis quelques années.

Permettez-moi encore de me recommander à vos bonnes prières.

Veuillez agréer, Monsieur le Curé et bien cher confrère, l'expression de mes sentiments confraternels et très respectueux.

L'abbé Waldeck.

Meur a veleg eus an eskopti o deus c'hoaz anaoudegez eus an otru Waldeck. Eur spered kaer a zen e oa. En eur ober c'houec'h pe seiz devez e oa deut a benn da n'em denn gant ar brezoneg. Divizout a rae ganoc'h, farda a rae d'oc'h eur brezegenn, hep ma vije anat e vije bec'h warnan.

Neo ket roet d'an holl beza ken gouest. Kemend-se pa weler tud estren o staga gant kemend a galon gant yez hon tud koz, o terc'hel sonj anezi du-ze c'hoaz, en o bro, goude keit all amzer, n'omp ket evit miret da gaout abeg er Vretoned-nac'h o gouenn-se, he brijont ket tostaat ouz beg o zeod ar Brezoneg bet komzet n'ouzon pet mil bloaz-zo gant o zadou en o raok.

Ar brezoneg er skolioù

Lenn a reomp kement-man e « L'École » kannad skolioù kristen eskopti Gwened :

Au récent congrès du Bleun-Brug, un rapport fut présenté sur « La situation de la langue bretonne au pays de Vannes ». A la suite de ce rapport, un vœu fut adopté, demandant que, sans négliger l'étude des matières qui constituent le programme de l'enseignement primaire, les maîtres et maîtresses de nos écoles chrétiennes participent, dans la mesure du possible, au mouvement entrepris dans notre pays pour la conservation de la langue

bretonne. Pour faire écho à ce vœu, nous avons demandé à M. le chanoine Buléon de le présenter lui-même aux intéressés. Nos maîtres et maîtresses qui enseignent dans les paroisses où la langue bretonne est en usage liront avec intérêt ces quelques lignes que M. l'archiprêtre de la cathédrale nous a fait l'honneur de rédiger dans notre modeste bulletin.

Votre école est une *école chrétienne*, — par conséquent qui a comme destination principale de préparer des chrétiens pour la vie en leur fournissant non seulement l'instruction variée qui leur sera indispensable pour leurs obligations sociales, mais aussi les outils nécessaires au point de vue religion, pour s'instruire, se défendre et persévérer.

Pour l'instruction profane vous avez les livres scolaires, et nous nous félicitons de ce qu'on ne trouve plus dans certaines écoles tel ou tel manuel justement réprouvé par les Evêques.

Pour l'instruction religieuse, l'enseignement oral ne suffit pas plus que pour l'étude des matières profanes. Elle exige, tout comme l'autre, des manuels spéciaux, et ces manuels doivent être rédigés dans la langue où se font le catéchisme et la prédication dans la paroisse.

— Vos élèves ont-ils un catéchisme et une Histoire Sainte ?

— Vos élèves (si vous êtes dans une paroisse bretonnante), sont-ils à même d'utiliser leur livre de catéchisme ? savent-ils lire les textes bretons ?

Chaque langue donne aux différentes voyelles différentes valeurs. La même voyelle n'a pas toujours le même son en latin, en français, en anglais, en italien, en breton. Pour qu'un enfant sache profiter d'un livre breton, le premier service à lui rendre c'est donc de lui apprendre à lire dans cette langue.

Le moment est venu d'insister particulièrement sur cette obligation scolaire.

Si l'instruction morale et religieuse de l'homme et de la femme devait se borner à ce qu'ils ont entendu et appris à l'école, s'ils n'ont pas toute facilité, sinon de développer leur instruction, du moins de conserver ce qu'ils ont acquis pendant leur séjour en classe, ils ne tarderont pas à tout oublier...; et ils continueront à ne rien comprendre à la liturgie et même, en général, aux choses religieuses. Ce qu'ils auront appris de 7 à 13 ans, ils l'oublieront de 13 à 15 ans.

C'est pour prévenir ce lamentable aboutissement de nos écoles chrétiennes, que le Diocèse, sous l'impulsion de Mgr Gouraud, vient de faire publier un « Paroissien en langue bretonne », œuvre collective qui, de l'avis de tous les connaisseurs, rivalise d'emblée avec les meilleurs ouvrages similaires publiés depuis quelques années en France et à l'étranger.

Autrefois dans chaque famille paysanne, il y avait une bibliothèque de livres de piété et d'histoire religieuse; et c'est par ces lectures pieuses bien plus que par les prédications que s'est maintenu si haut en Bretagne le niveau de l'éducation religieuse.

Mais comment nos Bretons et nos Bretonnes pourront-ils utiliser ce précieux instrument de formation chrétienne que Monseigneur leur a fait mettre entre les mains, s'ils ne savent pas en lire le texte couramment!

— « Je ne sais pas lire le breton! » C'est la réflexion que nous avons entendu formuler très souvent.

Or si cela est vrai, c'est donc qu'on ne leur a pas appris à lire cette langue qui sera pourtant, toute leur vie, la langue de leur prière, de leurs confessions, de la prédication qu'on leur adressera, et de leur conversation journalière...

Comme conclusion pratique à un vœu si légitime et si justement motivé, nous avons pris les décisions suivantes:

1. Nous demandons à nos maîtres et maîtresses de faire à leurs élèves de langue bretonne, deux ou trois fois par semaine, et quelques minutes chaque fois, une lecture dans un texte breton: soit dans le catéchisme, soit dans l'histoire sainte de M. Buléon.

2. Dans le programme de C. E. L. qui comporte huit morceaux de récitation, quatre de ces morceaux pourront être de langue bretonne. Ainsi, pour les enfants parlant le breton, le programme de la récitation comportera à leur choix: ou bien les huit morceaux français, ou bien les quatre premiers morceaux français auxquels on ajoutera les quatre morceaux bretons dont nous commençons ci-dessous la publication.

3. Les dirigeants du Bleun-Brug nus prient d'annoncer qu'en 1927 un concours de langue bretonne sera institué dans nos écoles. Ce concours comportera des prix pour les enfants et une gratification pour les instituteurs et institutrices, dont les élèves auront obtenu le plus de succès. Le règlement et le programme seront publiés prochainement.

Eur respont vat d'ar re a lavar ne ra ar **Bleun-Brug** nêtra er maez eus ar goueliou a zav bep bloaz e sizuniou kenta miz Gwengolo.

Pont 'n Abad

Unan eus skoliou kristen kaera Bro Gerne, skol Pont 'Abad, daoust ma n'eo ket eur breizad eo a zo ouz he ren, a zo o paouez digeri he doriou d'ar brezoneg; kement-se eo labour ar strollad brezonegerien, Léon Toulemont, René Cossec, François ar Meur, Marc ar Berr, ha Jorj Monot, a zo eno hag e kasomp d'ezo koulz ha da vistri-skol ar skol gristen hor gwella gourc'hemennon.

DIVINADENNOU MIZ KERZU

- I. — Petra deu da c'hened er c'hoad,
P'he devez krog he devez gwad?
20 p. ar r. *Digaset gant M. Y. Guivarc'h, Penhoad, Sant Divy.*
- II. — E korf pep den, oun bet laket, gand ar C'hrouer;
Tronc'h d'in va fenn, ma kaledin dour d'it emberr.
20 p. ar r. *Digaset gant J. Patinec, Plugüen.*
- III. — Anaout a rit eun intronig
Gwisket kaer ha gwisket flourig
N'eo ket eus an dilloüsa,
Hag he hent a verk dre ma 'z a.
20 p. ar r. *Digaset gant M. Y. Guivarc'h, Penhoad, Sant Divy.*
- IV. — Atao e vez klevet
Morse ne vez gwelet
Buan e treuz an ear
Buanoc'h an dour sklear.
20 p. ar r. *Digaset gant J. Patinec, Plugüen.*
- V. — Perig a zo bet o klask kistin: « Kalz kistin ez peus kavet? » eme Viel oc'h en em gaout gantan: « O, eme Berig, m'o c'hountan a bederou e chom 3; m'o c'hountan a deirou e chom 2; m'o c'hountan a ziouïou e chom unan ha m'o c'hountan a bempou ne jom hini ebet ken. »
Ped kistinenn en devoa kavet Perig?
20 p. ar r. *Digaset gant Seb. ar Berr, Skolach Pont-Kroaz.*

Digas ar responchou, — re HERE, DU HA KERZU, — gand an divinadennoù nevez a gavfed, abenn an 20 a viz Kerzu, da zivezata, da M. LE DIRECTEUR DU « FEIZ HA BREIZ », A PLOUGUERNEAU (Finistère).

FEIZ HA BREIZ ar miz a zeu a en em gavo, er parrezioù, a-benn Goueliou Nedeleg.

Taolenn Feiz ha Breiz 1925

Petra c'houlenn ar Gatoliked. <i>F.-M. Madec</i>	2
Endro da eteo Nedeleg. <i>Breizadig</i>	10
Pedervet kenstrivadeg Dubourg. <i>J.-B. Martin</i>	15
Jenovefa ar Vrabhan. <i>G. ar Prat</i>	21
	-69-110
Tro Vreiz. <i>G. P.</i>	36
Goueliou Bleun-Brug Gwengamp.....	42
	-242-282-288-322-326-329-367-391-393-409
Dihunomp. <i>J. C. Calloc'h</i>	43
Pempvet kenstrivadeg Dubourg. <i>L. ar Goff</i>	44
Penos e teskas Fanchig Wegan. <i>Breizadig</i>	47-95
Gwall nozvez. <i>J. Roudaut</i>	50
Etre daou. <i>Dir-na-Dor</i>	56
O va Breiz. <i>Y. Kerouedan</i>	60
Mikael Marion. <i>G. P.</i>	61
Labourioù ar Merc'hed kentelioù <i>Tintin Anna</i>	67
	-131-195-228-268-331
Ar zizun veur. <i>J. Buleon</i>	82
Goude Kemper. <i>E. ar Moal</i>	90
A-benn Miz Mae. <i>Eur c'huzulier koz</i>	92
Pevar Gourc'hemenn kenta an Emzao breizek.....	98
Jili Breiz. <i>G. P.</i>	101
Phijadur ha dispiljadur. <i>P. Treouere</i>	109
Son ar Bleo trouc'het. <i>Francis Moal</i>	114
Diou Frans. <i>J. Uguen</i>	122
Ar Vretoned o tont en Arvor. <i>T. Gouriou</i>	125-219
Pedenn martolod Molenez. <i>F. Menellec</i>	129
Da bep hini e labour. <i>Loeiz ar Floc'h</i>	136
Marvonig Keryell.....	141
Jakez Queinnec. <i>G. P.</i>	142
Eun amiral o tiffenn ar relijion. <i>J. Uguen</i>	150
Roue al Laz. <i>Dir-na-Dor</i>	152
	-175-225-275-297-432
Em bro emaoñ koulskoude. <i>CCC</i>	158
Distroada gevier! <i>E. ar Moal</i>	162
Penaos e voe kemeret Pont ar Veuzenn. <i>G. P.</i>	165
Paotr ha paotrez. <i>P. Tr.</i>	181
Prosesion Sant Mark. <i>Eun test</i>	182
Diwarbenn hor pardonioù. <i>E. A.</i>	186
Kentel an A. Terrel. <i>Al Labourer</i>	190
Dallet gand ar gasoni. <i>J. U.</i>	191
Skelta Segobrani. <i>D. N. D.</i>	193
Kimiad da viz Mae. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	205
Petra eo gouel ar Bleun-Brug. <i>E. A. M.</i>	202
Ar C'houlled. <i>Al labourer</i>	207
Karantez evit Breiz-Izel. <i>Jak Dourmap</i>	208
Guy Eder Fontanella. <i>K. Parcheminou</i>	209
Ar pezh a welas Marijannig. <i>L. an Nihuellou</i>	221
Mauris Tresiguidy. <i>G. P.</i>	246
N'eus bet hini biskoaz! <i>J. ar Bayon</i>	251
Evel m'emaint. <i>Dir-na-Dor</i>	252
Pardon sant Erwan e Tours. <i>Breizad droet</i>	258
Viktoria Konan a zant Luk. <i>J. U.</i>	261
	-292-341-376-417-
Avel Vreiz. <i>L. an Nihuellou</i>	301
Poltred ar Jikolodenn. <i>Per Laurans</i>	303

Sant Nikolas ha sant Kasian.....	305
Kuz heol e Breiz Izel. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	306
Yann ar Marc'hadour moc'h. <i>J. L. Plogonnet</i>	308
Doue, ar Yez, ar Vro. <i>Y. an Drezen</i>	310
Dindan Sanniel ar Vro. <i>F. Mevellec</i>	315
Ar spont er Bulgari. <i>J. U.</i>	338
War vor. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	353
Pardon bras sant Vivant e Gwitalmeze.....	354
Adsavomp hor Breiz. <i>Ab mael</i>	357
Allocution de <i>Mgr Serrand</i>	361
Doue ha Breiz. <i>Y. V. Perrot</i>	381
D'ar skolaerien. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	389
Perag e choman paotr yaouank. <i>Fr. Moal</i>	392
Pempvet kenstrivadeg ar c'hardinal Dubourg.....	396
Tro Breiz kannaded ar <i>Bleun-Brug</i>	402
Bez meur Keranna. <i>Y. V. Perrot</i>	404
E skolach Lesneven. <i>Renerien ar C'helc'h</i>	407
An Anaon. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	421
Gwilhon ar Rouz. <i>G. P.</i>	422
Ar Diaoul en aod. <i>K. ar Boutinou</i>	429
Galvadenn ar c'hardinal Charost.....	442
Breuriez sant Korantin ha sant Paol.....	444
Breiz-Preiz. <i>E. ar Moal</i>	454
Loc-Maze Penn ar bed. <i>G. P.</i>	455
Salud Potred Plougerne. <i>Loeiz Lok-Ronan</i>	460
E Bethleem. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	461
Prezegenn. <i>Ar Yeodet</i>	463
Nedeleg Katell goz. <i>Melegan</i>	468
Bleun-Brug T. K. G.....	472

1926

Bloavez mat. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	2
Breiz-Preiz? <i>E. ar Moal</i>	3
Kastell Kervaon. <i>G. P.</i>	6
Gwirioneziou da rei da glevet. <i>J. U.</i>	12
Roue al Laz. <i>D. N. D.</i>	14
-62-96-142-188-229-307	
Bleun-Brug 1926.....	20
-43-52-202-242-282-322-367	
Hun ar Barz. <i>Erwan ar Gall</i>	21
Labouriou ar Merc'hed. <i>Tintin Anna</i>	24
-92-153-194-211-269-311-338-432	
E foar an Nee'h, en deiz all.....	27
Chapel koad ar Roc'h. <i>Y. B.</i>	29
Breizad yaouank. <i>Y. Kerouedan</i>	30
E Skolach Lesneven. <i>Fanch ha Jahez</i>	32
Ar Jubile. <i>Eskob Kemper ha Leon</i>	42
Ar wirionez dreist pep tra. <i>Y. V. Perrot</i>	44
Skiant prena. <i>E. ar Moal</i>	49
Fransez a Goalaudon. <i>G. P.</i>	53
Prezegenn eured. <i>J. U.</i>	59
Skendenn garet. <i>P. Tr.</i>	61
VI ^{te} kenstrivadeg ar c'hardinal Dubourg.....	67
Boked ar Menez uhel. <i>J. ha F.</i>	71
Ar Brezoneg er Gambr. <i>E. A. M.</i>	75
Diwarbenn an Alzas. <i>E. ar Moal</i>	82
Da gatoliked an Alzas. <i>J. U.</i>	87

Aour, paper, ludu! <i>E. A. M.</i>	90-125
Kerne. <i>F. Mevellec</i>	99
Buhez sant Ronan.....	101
Eur skouer da Vreiz. <i>Jak Dourmap</i>	105
E Kernevez. <i>C. C. C.</i>	107
Breiz en he frankiz. <i>Anna Sevellec</i>	111
Pluguen war bez unan eus he bugale.....	116
Da zeiz a deu. <i>Y. V. Perrot</i>	122
Tristidigez ar C'helt. <i>Y. P. Calloc'h</i>	128
Ar c'hlenved nevez. <i>Ar baleer</i>	129
Lik, laik. <i>J. Uguen</i>	130-177
Katekiz dizoue. <i>F. Mevellec</i>	132
An Tad Penfeunteinou. <i>G. P.</i>	133
An Tri breur. <i>Alban ar Miliner</i>	136
Da wener ar Groaz.....	141
Krouadur Athen. <i>C. C. C.</i>	146
I. V. Rumengol. <i>F. Mevellec</i>	148
Hor plas en ti. <i>A. Thomas</i>	155
Dre ar c'herreg. <i>E. ar Moal</i>	162
Kervoruz, Kuburien, Kervorvan. <i>G. P.</i>	166
Angelus an noz. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	170
Mikael an Nobletz. <i>J. U.</i>	172
-204-253-348-427	
Ar Bugel hag ar Barz. <i>Gl. ar Prat</i>	179
Landevenneg. <i>F. Mevellec</i>	181
Va dousig koant. <i>F. Madec</i>	192
Ar chadenn. <i>E. A. Moal</i>	209
Avel vor. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	221
Ty Mamm Doue. <i>F. Mevellec</i>	222
Ar Goukou. <i>J. U.</i>	232
Penn-oc'h-penn. <i>Breizadig</i>	234
Lazerez. <i>Laeronsi, follentez. P. Queguiner</i>	237
Kerlo al Leal. <i>Gl. ar Prat</i>	258
Landevenneg-Ker-Iz. <i>F. Mevellec</i>	261
Janedig er skol. <i>Melegan</i>	273
Glaoda ar Prat. <i>Y. V. Perrot</i>	274
An A. Abgrall. <i>Y. V. Perrot</i>	278
GouelMaria Hanter Eost. <i>J. L'Helgoualc'h</i>	285
Ar Bleun-Brug hag ar c'hevredigeziou breizek.....	287
Leve Breiz e Rom. <i>Y. V. Perrot</i>	291
A zehou hag a gleiz. <i>Ar C'hene</i>	299
Ar c'harrad foenn. <i>P. Brelivet</i>	301
Maneriu ha tud koz. <i>F. Mevellec</i>	303
Etre sant Pabu ha Plougin. <i>Paotr Plougin</i>	309
Troiu kamm Leon ar Bris. <i>Mabig Breiz</i>	319-359
Alc'houez an eurved. <i>J. Le Marechal</i>	332
Digoromp mat hon daoulagad. <i>Breizadig</i>	334
Ar Vretoned beziet e Sant Erwan. <i>G. P.</i>	341
Pardon an Teir Vari. <i>Y. M. Coadou</i>	353-414
Kalon vat eur bugel. <i>P. Brelivet</i>	357
Jezuz Krist Roue. <i>Ronan ar C'horr</i>	362
Feiz ha Breiz. <i>J. Buleon</i>	383
Laennec. <i>G. M.</i>	392-422
Paolig ha Perig. <i>Loeiz ar Floc'h</i>	396
An Anaon. <i>F. Mevellec</i>	402
A bep tu sklerijenn. <i>E. ar Moal</i>	404
Fiziit er Bleun-Brug. <i>E. A. M.</i>	412
Amzer ar bedenn. <i>Kergroaz</i>	421
Ar c'haz marlounk.....	425

A bep tu sklerijenn. E. A. M.....	442
Pelec'h emamp. E. A. M.....	445
Sant Fransez Asiz. F. Mevellec.....	447
Prizioù Bleun-Brug 1926.....	452
Hadenn ar vroadelez E. A. Moal.....	454
Roue al Laz. Dir-na-Dor.....	458
Mamm ar martolod. Dir-na-Dor.....	469
Eskopti Kemper gwechall. G. M.....	461
Mikael an Nobletz. J. U.....	466
Doghadeth hav. Hal Wyn.....	470
Pardavez hanv. Absuliau.....	471
Væu en faveur du breton. J. Buleon.....	474

Rodig a dro a ra bro

Lennerien vat ha kenvroiz ker,

Setu eul levr bras a 480 pajenn etre ho taouarn, mar ho peus miret holl niverennoù Feiz-ha-Breiz 1926, eul levr a 672 pajenn mar ho peus laket niverennoù ar C'horn-Boud da heul re Feiz-ha-Breiz; hag ho peus bet an dra-se evit 12 lur ha netra ken; marc'had mat kenan, rak ne gavoc'h ket e staliou al levrioù gallek eun hevelep levr, — o kaout koulz paper hag o kaout kement a skeudennou, — evit 24 lur; gwelet a rit eta n'emaer aman nemed o klask eun dra: mad ar Vro.

Met ar pezh hon eus graet n'eo netra e-skoaz ar pezh hon eus ezomm da ober ha setu perag, adalek ar miz a zeu, war goulenn eur bern Bretoned vat, e kaerimp c'hoaz Feiz-ha-Breiz hag e kreskimp anezan eus an hanter; daoust da-ze ne gousto nemet 4 real er miz; petra eo an dra-ze? Priz eur vi!

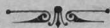
Digasit d'eomp holl eta, en hano Doue ha Breiz peh a lenner nevez; kreskit ivez, eus an hanter, niver hol lennerien, ma fell d'eoc'h e kendalc'hfe an traou da vont war well evel m'int bet aet betek hen gant ho Feiz-ha-Breiz.

Bretoned, roit eun draik bennak an dourn d'ar re a laka kement o deus da labourat evidoc'h.

Plougerne, d'an 28 a viz Du 1926.

Y. V. PERROT,

Rener « Feiz-ha-Breiz. »

DIVINADEN ???

Perak an oll dud a zo bet o prena

E ti ALLAIN HORLOGERIE
POPULAIRE
60, rue Jean-Macé, BREST

(Gwechall ru ar Ramp etre ar ru Siam hag ar ru Vras)

hag plas an Ed, e Lannilis
a lavar eo guelloc'h marc'had en
tiez-man evit ar memez qualité ?

— Ablamour e kement ti a gommerz ez euz frejou hanvet « frais généraux » hag a deu da greski priz ar marc'hadourez hag an ti-man o veza ma ne deuz ket kals euz a frejou-ze a ziminu anezo c'hoas a beb-hent evit profit ho hostizien.

Eur c'hado brao a vez roet var
marc'had ar bizaouedou aour.

— Tud an ti a gomz brezounek —

R. C. Brest 4102

Atelier de Carrosserie Mécanique
Sellerie & Peinture

R. C. Brest 2529   T.él. 25

MAISON

Frédéric Laurent

23, 25, 27, rue de La Tour d'Auvergne - LANDERNEAU

MME Vve LAURENT
successeur

Spécialité de Voitures
légères caoutchoutées

Road-Carts et Trotteuses

Charrettes anglaises

Gardens

Roues caoutchoutées tous systèmes

Transformation de roues ferrées

en roues caoutchoutées

Braoa ha Gwella Marc'had

GWELEOU HA MATELAIYOU

Pluw-weleou hag Oreillerou

a gavoc'h e ti

L. LE BIAN

39-41, place Marcellin-Berthelot — BREST

Gloan ha bep seurt, deuz ar vro ha deuz an estranjour
reun, pluw, lienachou evit matelaioù ha pluw, etc., etc.

Eno vez komzet brezounek. — TY HA KONFIANZ.

Leoriou Brezonek

e gaver da brena e stal

EMGLEO SANT-ILTUD

4, ru ar C'hastel — BREST

Marvailhou ha Kontadennoù

Christo, gand an ao. Gwillou.....	5 fr. »»
E Korn an Oaled, gand an ao. Jezegou.....	6 »»
Eur zac'had marvailhou, gand Yvon Crocq...	5 »»
Emgann Kergidu, gand Lan Inizan.....	6 »»
Pipi Gonto, gand E. ar Moal.....	5 »»
Bilzig, gand an ao. F. al Lay.....	5 »»
Jenovefa a Vraban, gand Kl. ar Prat.....	4 »»
Viktoria Konan zant Luk, gand an ao. Uguen..	3 »»
Lizer an hini maro, gand an ao. J. Riou.....	2 »»
Skella Segobrani (tri leor) ar pez.....	8 »»
Notennoù diwar-benn ar Getted koz (7 leorig)	
gant Meven-Mordrien hag Abherve, ar pez...	2 15
Ar Roc'h Toull, gand J. Kerrien.....	5 »»
War warc'h d'ar mor.....	2 »»

Pemzek dre gand ouspenn evid ar mizou kas.

Les Dangers de la Constipation

Lorsque vous vous sentez gêné, ventre dur et douloureux, lourdeurs de tête, l'estomac fonctionnant mal, si vous avez des aigreurs ; ne cherchez pas plus loin, même si vous allez régulièrement à la selle **VOUS ETES CONSTIPE**. Votre intestin ne s'est débarrassé que d'une partie des déchets de la digestion, vous avez des réserves, vous êtes intoxiqué par tous les poisons contenus dans ces résidus, il faut à tout prix éliminer ces toxines.

Il vous suffira de prendre une ou deux « **PILULES LIBERIA** » le soir en vous couchant. Ces pilules renferment les principes actifs des plantes et leur emploi aisé ne provoque ni coliques, ni maux de ventre.

Constipation, Retour d'âge, Mauvaise circulation, Digestions difficiles, Migraines, Vices du sang, sont guéris ou prévenus par l'emploi des

PILULES LIBERIA

Vente toutes pharmacies
Dépôt général : 9, rue Carnot, MORLAIX

GRAINES POTAGÈRES, FOURRAGÈRES et de FLEURS

Semences sélectionnées des Meilleures Maisons

Maison A. HUON

Fondée en 1840

L. AUDREN, SUCESSEUR
13, Rue de Siam -- BREST

Adresse Télégr. : AUDREN-GRAINES-BREST

Téléphone 3-33

Articles de Pêche

Cordages — Ficelles en tous genres

Brezoneg en ti.

Maison de confiance

r. c. Brest 49

QUINCAILLERIE A. GUIAVARCH

48, rue Louis-Pasteur

BREST

Grand choix de fourneaux
et d'Articles de ménage
de 1res marques.

BUANDERIES
et Marmites anglaises

Outils agricoles et d'amateurs

Outillage de forge
et pour toute profession

ÉCLAIRAGE

Lanternes de Voitures
CHEMIN LINOLÉUM

MALLES - VALISES - CARPETTES

MAGASINS DE DÉTAIL

ET BUREAUX :
48, rue Louis-Pasteur
5, rue Suffren

MAGASINS ANNEXES :

46, rue Louis-Pasteur
2, 3, 4, 5, rue Suffren

Dépôt des Zinos de la VIEILLE MONTAGNE

Rougeurs des Nouveau-Nés

Gerçures des Seins

Sont radicalement guéries

par **POMMADE**
et **POUDRE** **NOELLINE**

Toutes Pharmacies et Lab. Noëlline, 75, rue de Siam, Brest.

C. REMY

Téléph. 6-68

68 et 132, rue Jean-Jaurès — BREST

MÉDAILLE D'OR AUX ARTS DÉCORATIFS 1925

FABRIQUE de MEUBLES MASSIFS

Meubles Bretons, Meubles Louis XVI et modernes

Chambres à coucher — Salles à manger

Lits fer et cuivre, Literie, Glaces,
Laines à matelas, Plumes et Duvet.

— PRIZIOU AR GWELLA MARCHAD —

An dud diwar ar meaz a vezo digemeret eus ar gwella

ECOLE PIGIER

15 bis, rue de la Mairie — BREST

Première Ecole Pratique de Commerce fondée en Europe en 1850

Comptabilité commerciale — Tenue des Livres de Commerce
Sténographie — Dactylographie

Cours le jour, le soir, et par correspondance

Programme remis ou envoyé gracieusement sur demande.

= GRAINES DE SEMENCE =

Téléph. 33 Landerneau
C. C. postal Nantes 3127

F. HILY

Télégr. Hily-Landerneau
R. C. Brest 1377.

16, Quai de Leon — 1 et 3, rue du Commerce

LANDERNEAU

GUIPAVAS

PLOUGASTEL-DAOULAS

Concessionnaire de la marque ci-contre

Exigez-la sur toutes graines
vendues en paquets et prin-
cipalement sur betterave,
carotte blanche, rouge,
jaune, Rutabaga, etc, etc.

AU SEMEUR

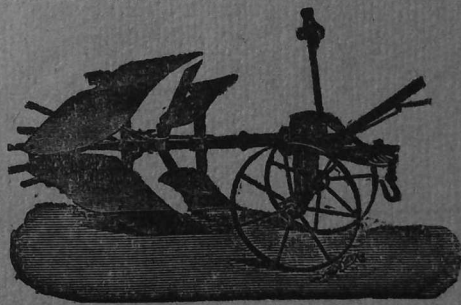

Marque Déposée

Construction en séries de la Merveilleuse petite BRABANT si connue

“ L'EMIIETTEUSE ”

Véritablement la Reine des Charrues

E. BELBEC'N

Ingénieur

Fondeur-constructeur

à
LANDERNEAU

Qualité unique BB, extra-résistante : 120, 135, 145 et 155 kilogr.

EST I

Feiz ha Breiz a zo daouzek gweneg ar pez
BREST IMPRIMERIE DE LA PRESSE LIBÉRALE, 4, RUE DU CHATEAU

LE GÉRANT FR GEORGE LIN